

POHJOLA KAIVOSYHTIÖT AUTOCALL 16/2013

LAINAKOHTAISET EHDOT

Nämä Lainakohtaiset ehdot muodostavat yhdessä Pohjola Pankki Oyj:n 28.5.2013 päivätyn ja julkaistun joukkovelkakirjaohjelman ohjelmaesitteen ("Ohjelmaesite") ja siinä olevien Yleisten lainaehtojen kanssa tämän Lainan ehdot. Yleisiä lainaehjoja sovelletaan, mikäli Lainakohtaisissa ehdoissa ei ole toisin määrätty. Lainakohtaiset ehdot on laadittu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/71/EY 5 artiklan 4 kohdan mukaisesti ja niitä tulee lukea yhdessä Ohjelmaesitteen ja sen mahdollisten täydennysten kanssa.

Ohjelmaesite ja sen täydennykset julkaistaan OP-Pohjola-ryhmän verkkosivuilla www.op.fi/joukkolainat. Ohjelmaesite sekä Ohjelman alla liikkeeseen laskettavien yksittäisten Lainojen Lainakohtaiset ehdot ja niihin liittyvät muut asiakirjat ovat maksutta saatavissa merkintäpaikoissa kunkin konttorin aukioloaikana sekä OP-Pohjola-ryhmän verkkosivuilla www.op.fi/joukkolainat kaksi (2) Pankkipäivää ennen Lainan merkintäajan alkamista.

Saadakseen täydelliset tiedot Liikkeeseenlaskijasta ja tarjouksesta sijoittajan on tutustuttava sekä Ohjelmaesitteeseen ja sen mahdollisiin täydennyksiin että näihin Lainakohtaisiin ehtoihin. Tätä Lainaa koskeva tiivistelmä on liitetty näihin Lainakohtaisiin ehtoihin.

Pohjola Pankki Oyj laskee liikkeeseen rajatulle joukolle sijoittajia merkittäväksi tarkoitetun private placement -tyyppisen joukkovelkakirjalainan.

OSA I – YLEISET EHDOT

Lainan nimi:	Pohjola Kaivosyhtiöt Autocall 16/2013
Liikkeeseenlaskija:	Pohjola Pankki Oyj
Lainan pääjärjestäjä:	Pohjola Pankki Oyj
Maksuasiamies:	Pohjola Pankki Oyj
Laskenta-asiamies:	Laskenta-asiamiehenä toimii Pohjola Pankki Oyj.
Kohde-etuus/Kohde-etuuskori:	Osakekori, jossa seuraavat Osakkeet (Korikomponentit):

i	Osake (i)	ISIN	Bloomberg Ticker	Yhtiön internet-sivu
1	BHP Billiton PLC	GB0000566504	BLT LN Equity	www.bhpbilliton.com
2	Rio Tinto PLC	GB0007188757	RIO LN Equity	www.riotinto.com
3	Vale SA	US91912E1055	VALE UN Equity	www.vale.com

Valuutta	Euro
Lainan nimellisarvo:	1.310.000 euroa
Velkakirjojen muoto:	Arvo-osuusmuotoinen
Velkakirjojen nimellisarvo ja minimimerkintä:	Nimellisarvo 1.000 euroa Minimimerkintä 5.000 euroa
Merkintäaika:	24.9.2013 – 4.10.2013
Liikkeeseenlaskupäivä:	8.10.2013
Laina-aika:	8.10.2013 – 26.10.2016

Takaisinmaksupäivä:	26.10.2016. Mikäli Takaisinmaksupäivä ei ole Pankkipäivä, siirtyy kyseinen Takaisinmaksupäivä seuraavaan Pankkipäivään. Maksuajankohdan siirtyminen ei vaikuta maksettavaan määrään.
Takaisinmaksettava määrä:	Palautuskertoimella kerrottu nimellisarvo Palautuskerroin: <i>Ohjelman yleisten lainaehtojen Liitteen 2 mukaisessa muodossa valittu Sääntö6:</i> <i>(Tuotto – Tuottoraja) jos Tuotto on pienempi [tai yhtäsuuri] kuin Barrier, 1 muutoin</i> <i>Tähän Lainaan soveltuvassa muodossa valittu Sääntö6:</i> <i>(Tuotto – Tuottoraja) jos Tuotto on pienempi kuin Barrier, 1 muutoin</i>
Takaisinmaksutapa:	Yhdessä erässä Takaisinmaksupäivänä
Korko/Hyvitys:	Hyvitys

Hyvityksen määräytymisperuste:	Muut Lainat:
Alkuarvo:	<i>Ohjelman yleisten lainaehtojen Liitteen 3 mukaisessa muodossa valittu Alkuarvo2:</i> Alkuarvon määräytymispäivän/päivien virallinen päätösarvo. <i>Tähän Lainaan soveltuvassa muodossa valittu Alkuarvo2:</i> Alkuarvon määräytymispäivän virallinen päätösarvo.
Alkuarvon määräytymispäivä:	Lähtöpäivä
Arvostuspäivä(t):	8.10.2014 ₍₁₎ , 8.10.2015 ₍₂₎ ja 11.10.2016 ₍₃₎
Barrier:	-20 %
Hyvitys:	<i>Ohjelman yleisten lainaehtojen Liitteen 3 mukaisessa sekä tähän Lainaan soveltuvassa muodossa valittu Hyvitys1:</i> <i>Hyvitys = Laskennallinen Pääoma × Tuottokerroin × Sovellettu Tuotto</i>
Hyvitystaso:	100 %
Kohde-etuuden Arvonmuutos ja Tuottokaava:	<i>Ohjelman yleisten lainaehtojen Liitteen 3 mukaisessa muodossa valittu Tuottokaava38</i> $T \times X_t - \sum_{j=1}^m X_{t-j}, \text{ jos } (\text{Min}_{i=1,n} \text{Tuotto}_i - \text{Tuottoraja}) \text{ on suurempi}$ [tai yhtäsuuri] kuin Hyvitystaso, 0 muutoin
	Missä T on Hyvityksen Arvostuspäivän järjestysnumero <i>Selitys:</i> Jos Alhaisimman Tuoton omaavan Korikomponentin(i) Tuotto(i) on suurempi [tai yhtäsuuri] kuin Hyvitystaso, maksetaan X kerrottuna Arvostuspäivän järjestysnumerolla vähennettynä aikaisemmin mahdollisesti maksetulla/kertyneillä Hyvityksillä. <i>Tähän Lainaan soveltuvassa muodossa valittu Tuottokaava38:</i>

$$T \times 16_t - \sum_{j=1}^m 16_{t-j}, \text{ jos } (\text{Min}_{i=1,n} \text{Tuotto}_i - \text{Tuottoraja}) \text{ on suurempi tai yhtäsuuri}$$

kuin Hyvitystaso, 0 muutoin

Missä T on Hyvityksen Arvostuspäivän järjestysnumero

Selitys: Jos Alhaisimman Tuoton omaavan Korikomponentin(i) Tuotto(i) on suurempi tai yhtäsuuri kuin Hyvitystaso, maksetaan 16% kerrottuna Arvostuspäivän järjestysnumerolla vähennettynä aikaisemmin mahdollisesti maksetulla/kertyneillä Hyvityksillä.

X on 19 % .

Laskennallinen Pääoma:	Nimellisarvo
Loppuarvo:	<i>Ohjelman yleisten lainaehtojen Liitteen 3 mukaisessa muodossa valittu Loppuarvo1:</i> Loppuarvon määräytymispäivän/päivien virallinen päätösarvo. <i>Tähän Lainaan soveltuvassa muodossa valittu Loppuarvo1:</i> Loppuarvon määräytymispäivien virallinen päätösarvo
Loppuarvon määräytymispäivä(t):	Arvostuspäivät
Lähtöpäivä:	4.10.2013
Nimellisarvo:	1.310.000 euroa
Tuotto:	<u>Korikomponentin Tuotto Kohde-etuuden Arvonmuutokseen ja Tuottokaavaan liittyen:</u> <i>Ohjelman yleisten lainaehtojen Liitteen 3 mukaisessa sekä tähän Lainaan soveltuvassa muodossa valittu Tuotto3:</i> $\left(\frac{\text{Loppuarvo}_i}{\text{Alkuarvo}_i} - 1 \right)$ <u>Kohde-etuuskorin Tuotto Takaisinmaksettavaan määrään liittyen:</u> <i>Ohjelman yleisten lainaehtojen Liitteen 3 mukaisessa sekä tähän Lainaan soveltuvassa muodossa valittu Tuotto3:</i> $\left(\frac{\text{Loppuarvo}_i}{\text{Alkuarvo}_i} - 1 \right)$

		Kyseessä on useasta Kohde-etuudesta (Korikomponentista) muodostettu Kohde-etuuskori, jolloin Kohde-etuuskorin Tuotto on kunkin Korikomponentin(i) painotettujen Tuottojen(i) summa
Tuottoraja:		<i>Ohjelman yleisten lainaehtojen Liitteen 3 mukaisessa muodossa valittu Tuottoraja1:</i> Liikkeeseenlaskijan määrittämä kiinteä arvo <i>Tähän Lainaan soveltuvassa muodossa valittu Tuottoraja1:</i> -100 %
Tuottokerroin:		1
Vähimmäistuotto:		<i>Ohjelman yleisten lainaehtojen Liitteen 3 mukaisessa muodossa valittu Vähimmäistuotto1:</i> Liikkeeseenlaskijan määrittämä kiinteä arvo <i>Tähän Lainaan soveltuvassa muodossa valittu Vähimmäistuotto1:</i> 0 %
Koronlaskuperuste:		Ei sovelleta
Koronmaksupäivä(t)/Hyvityksen maksupäivä(t):		24.10.2014, 26.10.2015 tai 26.10.2016. Mikäli Hyvityksen maksupäivä ei ole Pankkipäivä, siirtyy kyseinen Hyvityksen maksupäivä seuraavaan pankkipäivään. Hyvityksen maksupäivän siirtyminen ei vaikuta maksettavaan määrään.
Pankkipäivä		Helsinki ja TARGET
Pankkipäiväolettama:		Seuraava
Lainan etuoikeusasema:		Yleisten ehtojen kohdan 4.5 mukainen Joukkovelkakirjalaina
Liikkeeseenlaskijan oikeus ennaikaiseen takaisinmaksuun:		Kyllä, sovelletaan Yleisten lainaehtojen kohtaa 4.15
Velkakirjan haltijan oikeus vaatia ennaikaista takaisinmaksua:		Ei
Liikkeeseenlaskijan oikeus Lainan takaisinostoon:		Kyllä, sovelletaan Yleisten lainaehtojen kohtaa 4.16

Ehto Lainan liikkeeseenlaskun toteuttamiselle:

Pohjolalla on oikeus peruuttaa Lainan liikkeeseenlasku, mikäli merkintöjen määrä jää alle 3.000.000 euron.

Pohjola pidättää itselleen oikeuden peruuttaa Lainan liikkeeseenlasku kokonaan tai osittain viimeistään Liikkeeseenlaskupäivänä, mikäli Pohjolan mielestä kansallisissa tai kansainvälisissä taloudellisissa tai poliittisissa olosuhteissa taikka muissa Lainan liikkeeseenlaskuun oleellisesti vaikuttavissa olosuhteissa on tapahtunut sellainen muutos, joka voisi haitata tai vaikeuttaa Lainan liikkeeseenlaskun toteuttamista.

Pohjola pidättää itsellään oikeuden peruuttaa Lainan liikkeeseenlaskun, mikäli Lainan suojausta ei pystytä toteuttamaan lainaehtojen mukaisella tavalla.

Lisäksi Pohjolalla on oikeus peruuttaa Lainan liikkeeseenlasku, mikäli Tuottokaavassa³⁸ käytettyä X muuttujaa (markkinointimateriaalissa "Hyvitysprosentti") ei kyetä vahvistamaan vähintään tasolle 14 %.

Liikkeeseenlaskijan oikeus ennaikaiseen takaisinmaksuun ja Lainakohtaisten ehtojen muuttamiseen Suojausinstrumentissa tapahtuneen muutoksen perusteella:

Ohjelmaesitteen kohta 4.11 soveltuu

Tiedot Koron/Hyvityksen perusteena olevan Kohde-etuuden arvokehityksestä ja volatiliteetista:

Tiedot Hyvityksen perusteena olevan Kohde-etuuden arvokehityksestä ja volatiliteetista saa pyydettäessä merkintäpaikasta.

OSA II – ERITYISET EHDOT

Osakesidonnaiset Lainat

Markkinahäiriö:	Yleisten ehtojen Liitteen 4 (<i>Erityiset ehdot – Osakesidonnaiset Lainat</i>) kohta 2 soveltuu
Lähtö-/Arvostus-/Päättymis-/Tarkastelu-/Havaintopäivän siirtyminen:	Yleisten ehtojen Liitteen 4 (<i>Erityiset ehdot – Osakesidonnaiset Lainat</i>) kohta 3 soveltuu
Korjaus Osakkeen arvoon:	Yleisten ehtojen Liitteen 4 (<i>Erityiset ehdot – Osakesidonnaiset Lainat</i>) kohta 4 soveltuu
Lainaehtojen korjaukset:	Yleisten ehtojen Liitteen 4 (<i>Erityiset ehdot – Osakesidonnaiset Lainat</i>) kohta 5 soveltuu
Erityinen ennenaikainen takaisinmaksu	a) Kohde-etuuden korvaamisen tai laskennan korjauksen kohtuuttomuus Yleisten ehtojen Liitteen 4 (<i>Erityiset ehdot – Osakesidonnaiset Lainat</i>) kohta 6 a) soveltuu b) Lainan rakenteesta johtuva ennenaikainen takaisinmaksu Yleisten ehtojen Liitteen 4 (<i>Erityiset ehdot – Osakesidonnaiset Lainat</i>) kohta 6 b) soveltuu

Ohjelman yleisten lainaehtojen Liitteen 4 (Erityiset ehdot – Osakesidonnaiset Lainat) mukaisessa muodossa valittu Kaava3:

$$\text{Min}_{i=1,n} \text{Tuotto}_i \text{ on suurempi [tai yhtäsuuri] kuin AutoCall – taso}$$

Selitys: Ennenaikaisen Takaisinmaksun Määräytymispäivinä, mikäli Kohde-etuuden Tuotto/Kohde-etuuskorin/alhaisimman Korikomponentin(i) Tuotto on suurempi tai yhtäsuuri kuin ennalta määrätty AutoCall –taso.

Tähän Lainaan soveltuvassa muodossa valittu Kaava3:

$$\text{Min}_{i=1,3} \text{Tuotto}_i \text{ on suurempi tai yhtäsuuri kuin AutoCall – taso}$$

Selitys: Ennenaikaisen Takaisinmaksun Määräytymispäivinä, mikäli alhaisimman Korikomponentin(i) Tuotto on suurempi tai yhtäsuuri kuin ennalta määrätty AutoCall –taso.

Ennenaikaisen Takaisinmaksun Määräytymispäivä(t):

8.10.2014 ja 8.10.2015

AutoCall -taso: 0 %

Takaisinmaksettava määrä: Nimellisarvo

Ennenaikainen Takaisinmaksupäivä(t):

24.10.2014 tai 26.10.2015

tai, mikäli Ennenaikainen Takaisinmaksupäivä ei ole Pankkipäivä, siirtyy kyseinen Ennenaikainen Takaisinmaksupäivä seuraavaan pankkipäivään. Ennenaikaisen Takaisinmaksupäivän siirtyminen ei vaikuta maksettavaan määrään.

Arvopaperipörssi:

i	Osake (i)	Arvopaperipörssi
1	BHP Billiton PLC	London Stock Exchange
2	Rio Tinto PLC	London Stock Exchange
3	Vale SA	NYSE

OSA III – MUUT EHDOT**Tiedot liikkeeseenlaskusta**

Päätökset ja valtuudet, joiden nojalla Laina lasketaan liikkeeseen:	Pohjolan hallituksen 13.12.2012 antama valtuutus, jonka mukaisesti Lainan liikkeeseenlaskusta on tehty päätös 19.9.2013.
Liikkeeseenlaskun luonne:	Yksittäinen laina
Merkintäpaikat:	Merkintäpaikkana toimii Pohjola Pankki Oyj:n Pohjola Markets
Merkintäoikeudet:	Merkintäoikeutta ei ole rajattu
Merkintäpalkkio:	Ei
Arvo-osuuksien kirjaaminen:	Arvo-osuudet kirjataan merkitsijän ilmoittamalle arvo-osuustilille viimeistään viidentenä (5.) Liikkeeseenlaskupäivän jälkeisenä Pankkipäivänä arvo-osuusjärjestelmästä ja –tileistä annettujen lakien ja Euroclear Finland Oy:n sääntöjen ja näiden sääntöjen perusteella tehtyjen päätösten mukaisesti.
Emissiokurssi:	Vaihtuva, noin 100
Merkinnän maksu:	Merkintä on maksettava kokonaisuudessaan viimeistään Liikkeeseenlaskupäivänä merkinnän yhteydessä ilmoitettavalla tavalla.
Lainan efektiivinen tuotto ja duraatio:	Lainalle laskettava lopullinen efektiivinen vuotuinen tuotto riippuu mahdollisesta Hyvityksestä, joten sitä ei ole mahdollista laskea etukäteen. Jos Laina pidetään Takaisinmaksupäivään asti eikä maksettavaa Hyvitystä muodostu, on Lainan efektiivinen vuotuinen tuotto riippuvainen Lainan Takaisinmaksettavan määrän suuruudesta. Lainan kassavirtojen painotettu keskimääräinen takaisinmaksuaika eli Macaulayn duraatio riippuu Lainan takaisinmaksun ajankohdasta, joten sitä ei ole mahdollista ilmoittaa etukäteen.
Merkintäsitoumukset:	Ei
Arvio Liikkeeseenlaskijalle kertyvän pääoman määrästä:	Liikkeeseenlaskijalle kertyy arviolta 100 % merkitystä nimellis-arvosta liikkeeseenlaskuun liittyvien palkkioiden ja kulujen jälkeen.

Strukturointikustannus ja pääoman
suunniteltu käytötapa

Lainan strukturointikustannus perustuu Lainan sisältämien korko- ja johdannaissijoitusten arvoille arvostuspäivänä 10.9.2013. Vuotuinen strukturointikustannus on noin 0,97 % p.a. Lainan nimellisarvosta, mikäli Lainaa ei makseta enneaikaisesti takaisin. Strukturointikustannus määritellään lainakohtaisesti. Sen suuruus riippuu mm. markkinaolosuhteista, kuten korkotason ja markkinavolatiliteetin muutoksista. Strukturointikustannus sisältää kaikki Liikkeeseenlaskijalle lainasta aiheutuvat kulut, kuten liikkeeseenlasku-, lisenssi-, materiaali-, markkinointi-, selvitys- ja säilytyskustannukset.

Laina on osa Liikkeeseenlaskijan varainhankintaa.

Arvo-osuusjärjestelmä ja
rekisterinpitäjä:

Euroclear Finland Oy:n OM-järjestelmä

Lainan ISIN-koodi:

FI4000071006

Pörssilistaus ja arvio sen alkamisesta:

Ei listata

Helsingissä, 19. päivänä syyskuuta 2013

POHJOLA PANKKI OYJ

LAINAKOHTAISTEN EHTOJEN LIITE – LIIKKEESEENLASKUN TIIVISTELMÄ

Jakso A – Johdanto ja varoitukset		
A.1.	Varoitus	<p>Tämä tiivistelmä on Ohjelmaesitteen johdanto.</p> <p>Sijoittajan tulee perustaa sijoituspäätöksensä Ohjelmaesitteeseen kokonaisuutena.</p> <p>Jos esitteeseen sisältyviä tietoja koskeva kanne pannaan vireille Suomen ulkopuolella, kantaja voi Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansallisen lainsäädännön nojalla joutua oikeudenkäynnin vireillepanoa vastaamaan esitteen käännöskustannuksista.¹ Pohjola Pankki Oyj:lla ei ole aikomusta laskea lainoja liikkeeseen Suomen ulkopuolella tämän esitteen alla.</p> <p>Ohjelmaesitteestä vastuulliset henkilöt voidaan asettaa siviilioikeudelliseen vastuuseen tiivistelmästä vain, jos tiivistelmä on harhaanjohtava, epätarkka tai epä johdonmukainen Ohjelmaesitteen muihin osiin nähden, tai jos siinä ei anneta yhdessä esitteen muiden osien kanssa keskeisiä tietoja sijoittajien auttamiseksi, kun he harkitsevat sijoittamista tämän esitteen alla liikkeeseen laskettaviin arvopapereihin.</p>
A.2.	Suostumus arvopaperien edelleenmyyntiin ja lopulliseen sijoittamiseen/ tarjouksen/ suostumuksen ehdot	Ei sovellu.

Jakso B – Liikkeeseenlaskija		
B.1.	Toiminimi	Liikkeeseenlaskijan toiminimi on Pohjola Pankki Oyj (jäljempänä "Pankki", "Pohjola" tai "Liikkeeseenlaskija")
B.2.	Kotipaikka ja muita tietoja	Pankin kotipaikka on Helsinki. Pohjola Pankki Oyj on julkinen osakeyhtiö, pörssinoteerattu finanssipalveluyritys, jonka kotipaikka on Helsinki ja johon sovelletaan Suomen lainsäädäntöä. Yhtiö merkittiin Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisteriin 14.7.1903 ja sen yritys- ja yhteisötunnus on 0199920-7. Pohjola harjoittaa liikepankkina luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (121/2007) tarkoitettua liiketoimintaa ja tarjoaa myös sijoituspalveluja sekä säilytys- ja varallisuudenhoitopalvelua. Osoite on Teollisuuskatu 1b, 00500 Helsinki, Suomi. Pankkiin sovelletaan Suomen lainsäädäntöä.
B.4.b	Tiedossa olevat suuntaukset	Liikkeeseenlaskijaan ja sen toimialaan vaikuttavat keskeiset suuntaukset ovat eurooppalaisilla rahoitusmarkkinoilla vallitsevia yleisiä olosuhteita, kuten vallitseva matala korkotaso ja pankkisääntelyn kiristyminen.

¹ Tiivistelmän käännösvollisuus koskee tilannetta, jossa Pankki tarjoaa Ohjelmaesitteen alla liikkeeseen laskettavia Lainoja jossakin muussa EU:n jäsenvaltiossa kuin Suomessa. Tällaisessa tilanteessa Pankilla ei ole velvollisuutta kääntää kuin tämä esitteen tiivistelmä kyseisen jäsenvaltion kielelle. Mahdollisissa oikeudenkäynneissä kyseisessä jäsenvaltiossa voi tuomioistuin velvoittaa kantajan kääntämään Ohjelmaesitteen kokonaisuudessaan maan viralliselle kielelle. Käännösvollisuus ei koske Suomessa nostettavaa kannetta.

B.5.	Konserni	<p>Pohjola-konserni tarjoaa asiakkailleen pankki-, vahinkovakuutus- ja varainhoitopalvelua.</p> <p>Pohjolalla on toimintaa Suomessa ja Baltian pankkitoiminta tarjoaa rahoitusyhtiötuotteita Virossa, Latviassa ja Liettuaassa. Pohjola laajensi vuoden 2011 alussa toimintaansa hyvinvointiliiketoimintaan ja perusti Pohjola Terveys Oy:n, joka tuottaa yritysten käyttöön työhyvinvointiin liittyviä analyyseja sekä johtamisen ja mittaamisen asiantuntijapalveluja. Vahinkovakuutussegmenttiin kuuluu myös Omasairaala Oy, joka aloitti varsinaisen liiketoimintansa vuoden 2013 alussa. Pohjola Pankki Oyj on OP-Pohjola osk:n tytäryhtiö ja kuuluu sekä toiminnallisesti että omistuksellisesti kiinteästi pankki-, vakuutus- ja muita finanssipalveluja tarjoavaan OP-Pohjola-ryhmään. OP-Pohjola-ryhmä muodostuu vajaasta 200:sta osuuspankista ja niiden keskusyhteisöstä OP-Pohjola osk:sta tytäryhtiöineen. Ryhmää valvotaan yhtenä kokonaisuutena ja keskusyhteisö ja jäsenluottolaitokset (ml. Pohjola) ovat toissijaisesti keskinäisessä vastuussa toistensa veloista ja sitoumuksista. OP-Pohjola-ryhmän keskusrahallaitoksena toimiva Pohjola Pankki Oyj kuuluu talletuspankkien yhteenliittymästä annetussa laissa (jäljempänä Yhteenliittymälaki) tarkoitettuun yhteenliittymään, johon kuuluvat myös yhteenliittymän keskusyhteisö (OP-Pohjola osk), OP-Palvelut Oy, keskusyhteisön muut jäsenluottolaitokset, keskusyhteisön ja jäsenluottolaitosten konsolidointiryhmiin kuuluvat yhteisöt sekä sellaiset luottolaitokset, rahoituslaitokset ja palveluyritykset, joiden äänivallasta edellä mainitut yhteisöt yksin tai yhdessä omistavat yli puolet. Yhteenliittymälain mukaisesti OP-Pohjola osk on velvollinen suorittamaan Yhteenliittymälaisissa tarkoitettuna tukitoimena jäsenluottolaitokselle määrän, joka on tarpeen jäsenluottolaitoksen selvitystilän estämiseksi. OP-Pohjola osk vastaa Yhteenliittymälaisissa säädetyn mukaisesti jäsenluottolaitoksen niistä veloista, joita ei saada suoritetuksi jäsenluottolaitoksen varoista. Jäsenluottolaitos on velvollinen suorittamaan Yhteenliittymälaisissa säädetyn perusteella OP-Pohjola osk:lle osuutensa määrästä, jonka se on suorittanut joko toiselle jäsenluottolaitokselle tukitoimena taikka toisen jäsenluottolaitoksen velkojalle maksuna erääntyneestä velasta, johon velkoja ei ole saanut suoritusta velalliseltaan. Jäsenluottolaitoksella on lisäksi OP-Pohjola osk:n maksukyvyttömyystilanteessa osuuskuntalain 15 luvun mukainen rajaton lisämaksuvelvollisuus OP-Pohjola osk:n veloista. Jäsenluottolaitosten vastuu määrästä, jonka OP-Pohjola osk on jonkin jäsenluottolaitoksen puolesta suorittanut, jakautuu jäsenluottolaitosten kesken niiden viimeksi vahvistettujen taseiden loppusumman mukaisessa suhteessa. Kaikki OP-Pohjola-ryhmän yhteisöt eivät kuulu keskinäisen vastuun piiriin. Tällaisia yhteisöjä ovat esimerkiksi OP-Palvelut Oy sekä Pohjola Vakuutus Oy ja muut OP-Pohjola-ryhmän vakuutusyhtiöt. OP-Pohjola osk:lla on Yhteenliittymälain perusteella velvollisuus valvoa jäsenluottolaitosten toimintaa, antaa niille niiden maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi ohjeita riskienhallinnasta, luotettavasta hallinnosta ja sisäisestä valvonnasta sekä antaa niille ohjeita yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamisesta yhteenliittymän yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisessa. Ohjeidenanto- ja valvontavelvollisuus ei kuitenkaan anna OP-Pohjola osk:lle valtaa määrätä jäsenluottolaitosten liiketoiminnasta. Jokainen jäsenluottolaitos harjoittaa itsenäisesti liiketoimintaansa omien voimavarojensa puitteissa. Pohjola kuuluu sijoittajien korvausrahastoon. Korvausrahasto turvaa sijoittajien riidattomien ja erääntyneiden saamisten suorituksen silloin, kun sijoituspalveluyritys tai luottolaitos ei pysty muun kuin tilapäisen maksukyvyttömyyden vuoksi maksamaan sijoittajien saamia tietyn määräajan kuluessa. Sijoittajalle maksetaan 90 % hänen saamisistaan kuitenkin enintään 20.000 euroon saakka. Rahasto ei korvaa osakekurssien laskusta tai vääristä sijoituspäätöksistä johtuvia tappioita. Korvausrahasto korvaa vain ei-ammattimaisten sijoittajien saamia.</p> <p>Pohjola Pankki Oyj:n tytäryhtiöt Pohjola-konserniin kuuluvat emoyhtiö</p>
------	----------	---

		<p>Pohjola Pankki Oyj ja sen tytäryhtiöt. Konsernissa työskentelee hieman yli 3 404 ihmistä. Merkittävimmät liiketoimintaa harjoittavat tytäryhtiöt ovat Pohjola Vakuutus Oy, A-Vakuutus Oy, Vakuutusosakeyhtiö Eurooppalainen, Pohjola Varainhoito Oy, Omasairaala Oy, Pohjola Kiinteistösi joitus Oy, Pohjola Corporate Finance Oy sekä <i>Baltiassa toimivat rahoitusyhtiöt Pohjola Finance AS (Viro), Pohjola Finance SIA (Latvia) ja Pohjola Finance UAB (Liettua)</i>. Lisäksi <i>Pohjolalla on sivuliikkeet Virossa ja Latviassa</i>. Baltian vakuutustoiminnan rakennejärjestelyä jatkettiin vahinkovakuutustoiminnan konsernirakenteen selkiyttämiseksi. Joint Stock Insurance Company Seesam Latvia ja Joint Stock Insurance Company Lithuania sulautettiin 1.12.2011 Seesam Insurance AS yhtiöön. Tämän jälkeen Latviassa ja Liettuassa toimitaan Virossa rekisteröidyn Seesam Insurance AS:n sivuliikkeinä. Vuonna 2011 on Vahinkovakuutustoimintaan yhdistelty Pohjola Terveys ja Excenta, jotka tarjoavat asiakkailleen ratkaisuja työhyvinvoinnin strategiseen johtamiseen. Vuoden 2012 alussa Pohjola Terveys Oy ja Excenta fuusioituivat. Yhtiön nimeksi tuli Pohjola Terveys Oy. Vahinkovakuutussegmenttiin kuuluu myös Omasairaala Oy, joka aloitti varsinaisen liiketoimintansa vuoden 2013 alussa.</p>
B.9.	Tulosennuste	<p>Vuoden 2013 näkymät: Konsernin tuloksen ennen veroja odotetaan vuonna 2013 olevan suurempi kuin vuonna 2012. Vahinkovakuutuksen operatiivisen yhdistetyn kulusuhteen arvioidaan olevan vaihteluvälissä 88–92 prosenttia, mikäli suurvahinkoja ei tule merkittävästi enemmän kuin vuonna 2012.</p>
B.10.	Kuvaus tilintarkastuskertomuksissa mahdollisesti esitetyistä huomautuksista.	<p>Ei sovellu. Tilintarkastuskertomuksissa ei ole esitetty huomautuksia.</p>

B.12.	Historialliset tiedot, kehitysnäkymät, merkittävät muutokset	<p>Liikkeeseenlaskijan konsernin keskeiset tunnusluvut ovat kehittyneet seuraavasti vuosina 2012 ja 2011 sekä osavuositarkastuskaudella 1.1. – 31.3.2013 verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="5">Pohjola-konsernin tuloslaskelma</th> </tr> <tr> <th></th> <th>1–3/</th> <th>1–3/</th> <th></th> <th></th> </tr> <tr> <th>Milj. e</th> <th>2013</th> <th>2012</th> <th>2012</th> <th>2011</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Korkokate</td> <td>55</td> <td>74</td> <td>263</td> <td>276</td> </tr> <tr> <td>Saamisten arvonalentumiset</td> <td>7</td> <td>10</td> <td>57</td> <td>60</td> </tr> <tr> <td>Korkokate arvonalentumisten jälkeen</td> <td>49</td> <td>64</td> <td>206</td> <td>215</td> </tr> <tr> <td>Vahinkovakuutus toiminnan nettotuotot</td> <td>145</td> <td>101</td> <td>438</td> <td>318</td> </tr> <tr> <td>Palkkiotuotot ja -kulut, netto</td> <td>36</td> <td>42</td> <td>169</td> <td>161</td> </tr> <tr> <td>Kaupankäynnin nettotuotot</td> <td>16</td> <td>30</td> <td>79</td> <td>26</td> </tr> <tr> <td>Sijoitus toiminnan nettotuotot</td> <td>20</td> <td>5</td> <td>13</td> <td>23</td> </tr> <tr> <td>Liiketoiminnan muut tuotot</td> <td>10</td> <td>9</td> <td>37</td> <td>41</td> </tr> <tr> <td>Nettotuotot yhteensä</td> <td>275</td> <td>251</td> <td>941</td> <td>783</td> </tr> <tr> <td>Henkilöstökulut</td> <td>48</td> <td>62</td> <td>230</td> <td>212</td> </tr> <tr> <td>Ict-kulut</td> <td>22</td> <td>22</td> <td>87</td> <td>81</td> </tr> <tr> <td>Poistot</td> <td>12</td> <td>13</td> <td>50</td> <td>57</td> </tr> <tr> <td>Muut kulut</td> <td>62</td> <td>51</td> <td>200</td> <td>177</td> </tr> <tr> <td>Kulut yhteensä</td> <td>144</td> <td>148</td> <td>567</td> <td>527</td> </tr> <tr> <td>Osuus osakkuusyritysten tuloksesta</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>1</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Tulos ennen veroja</td> <td>131</td> <td>103</td> <td>374</td> <td>258</td> </tr> <tr> <td>Tuloverot</td> <td>31</td> <td>24</td> <td>89</td> <td>43</td> </tr> <tr> <td>Tilikauden tulos</td> <td>100</td> <td>80</td> <td>285</td> <td>216</td> </tr> <tr> <td>Emoyhtiön omistajien osuus kauden tuloksesta</td> <td>100</td> <td>80</td> <td>285</td> <td>216</td> </tr> <tr> <td>Yhteensä</td> <td>100</td> <td>80</td> <td>285</td> <td>216</td> </tr> <tr> <td>Tulos/osake (EPS), e</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>A-osake</td> <td>0,32</td> <td>0,26</td> <td>0,90</td> <td>0,68</td> </tr> <tr> <td>K-osake</td> <td>0,29</td> <td>0,23</td> <td>0,87</td> <td>0,65</td> </tr> </tbody> </table>	Pohjola-konsernin tuloslaskelma						1–3/	1–3/			Milj. e	2013	2012	2012	2011	Korkokate	55	74	263	276	Saamisten arvonalentumiset	7	10	57	60	Korkokate arvonalentumisten jälkeen	49	64	206	215	Vahinkovakuutus toiminnan nettotuotot	145	101	438	318	Palkkiotuotot ja -kulut, netto	36	42	169	161	Kaupankäynnin nettotuotot	16	30	79	26	Sijoitus toiminnan nettotuotot	20	5	13	23	Liiketoiminnan muut tuotot	10	9	37	41	Nettotuotot yhteensä	275	251	941	783	Henkilöstökulut	48	62	230	212	Ict-kulut	22	22	87	81	Poistot	12	13	50	57	Muut kulut	62	51	200	177	Kulut yhteensä	144	148	567	527	Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	0	0	1	2	Tulos ennen veroja	131	103	374	258	Tuloverot	31	24	89	43	Tilikauden tulos	100	80	285	216	Emoyhtiön omistajien osuus kauden tuloksesta	100	80	285	216	Yhteensä	100	80	285	216	Tulos/osake (EPS), e					A-osake	0,32	0,26	0,90	0,68	K-osake	0,29	0,23	0,87	0,65
Pohjola-konsernin tuloslaskelma																																																																																																																																				
	1–3/	1–3/																																																																																																																																		
Milj. e	2013	2012	2012	2011																																																																																																																																
Korkokate	55	74	263	276																																																																																																																																
Saamisten arvonalentumiset	7	10	57	60																																																																																																																																
Korkokate arvonalentumisten jälkeen	49	64	206	215																																																																																																																																
Vahinkovakuutus toiminnan nettotuotot	145	101	438	318																																																																																																																																
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	36	42	169	161																																																																																																																																
Kaupankäynnin nettotuotot	16	30	79	26																																																																																																																																
Sijoitus toiminnan nettotuotot	20	5	13	23																																																																																																																																
Liiketoiminnan muut tuotot	10	9	37	41																																																																																																																																
Nettotuotot yhteensä	275	251	941	783																																																																																																																																
Henkilöstökulut	48	62	230	212																																																																																																																																
Ict-kulut	22	22	87	81																																																																																																																																
Poistot	12	13	50	57																																																																																																																																
Muut kulut	62	51	200	177																																																																																																																																
Kulut yhteensä	144	148	567	527																																																																																																																																
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	0	0	1	2																																																																																																																																
Tulos ennen veroja	131	103	374	258																																																																																																																																
Tuloverot	31	24	89	43																																																																																																																																
Tilikauden tulos	100	80	285	216																																																																																																																																
Emoyhtiön omistajien osuus kauden tuloksesta	100	80	285	216																																																																																																																																
Yhteensä	100	80	285	216																																																																																																																																
Tulos/osake (EPS), e																																																																																																																																				
A-osake	0,32	0,26	0,90	0,68																																																																																																																																
K-osake	0,29	0,23	0,87	0,65																																																																																																																																

Pohjola-konsernin tase			
Milj. e	31.3.2013	31.12.2012	31.12.2011
Käteiset varat	5 377	5 643	4 247
Saamiset luottolaitoksilta	9 287	8 815	7 367
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat			
Kaupankäynnin rahoitusvarat	296	246	170
Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat	9	9	13
Johdannaissopimukset	4 165	4 462	3 326
Saamiset asiakkailta	14 042	13 839	12 701
Vahinkovakuutustoiminnan varat	3 736	3 523	3 256
Sijoitusomaisuus	5 417	5 431	7 341
Sijoitukset osakkuusyrityksissä	26	26	27
Aineettomat hyödykkeet	923	922	920
Aineelliset hyödykkeet	87	69	82
Muut varat	2 298	1 600	1 572
Verosaamiset	28	36	87
Varat yhteensä	45 691	44 623	41 111
Velat luottolaitoksille	6 102	5 840	5 935
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat			
Kaupankäynnin rahoitusvelat	14	3	1
Johdannaissopimukset	4 144	4 557	3 460
Velat asiakkaille	11 202	10 775	8 025
Vahinkovakuutustoiminnan velat	3 047	2 592	2 508
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	14 236	13 769	15 179
Varaukset ja muut velat	2 650	2 556	2 235
Verovelat	491	485	411
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	1 097	1 275	1 050
Velat yhteensä	42 984	41 854	38 804
Oma pääoma			
Emoyhtiön omistajien osuus			
Osakepääoma	428	428	428
Käyvä arvon rahasto	155	167	-149
Muut rahastot	1 093	1 093	1 093
Kertyneet voittovarot	1 032	1 081	934
Oma pääoma yhteensä	2 707	2 769	2 306
Velat ja oma pääoma yhteensä	45 691	44 623	41 111
Pohjola-konsernin taseen ulkopuoliset sitoumukset			
Milj. e	31.3.2013	31.12.2012	31.12.2011
Takaukset	890	882	1 004
Takuuvastuut	1 423	1 359	1 303
Luottolupaukset	5 432	5 342	4 952
Lyhytaikaisiin kauppatahtumiin liittyvät	354	435	225
Muut	310	301	359
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	8 408	8 319	7 844

Pohjola-konsernin rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus				
Milj. e	31.3.2013	31.12.2012	31.12.2011	
Pohjola-konsernin oma pääoma	2 707	2 769	2 306	
Pääomalainat, ikuiset lainat ja debentuurilainat	1 006	1 177	992	
Muut omiin varoihin sisältyvät erät				
toimialakohtaiset erät	0	-121	-2	
Liikearvo ja aineettomat hyödykkeet	-878	-876	-869	
Tasotusmäärä	-201	-206	-266	
Suunniteltu voitonjako	-50	-145	-129	
Omista varoista vähennettävät IFRS:n mukaiset erät	-26	-45	-28	
Arvon alentumiset - odotetut tappiot alijäämä	-110	-121	-122	
Ryhmittymän omat varat yhteensä	2 448	2 432	1 891	
Luottolaitostoiminnan omien varojen vaade**	1 255	1 226	1 153	
Vakuutusliiketoiminnan omien varojen vaade***	219	203	186	
Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä yht.	1 475	1 429	1 339	
Ryhmittymän vakavaraisuus	973	1 004	552	
Ryhmittymän vakavaraisuussuhde (omat varat/omien varojen vähimmäismäärä)	1,66	1,70	1,41	
* Eläkevastuun ylikate, Sijoituskiinteistöjen käypiin arvoihin arvostus, Käyvän arvon rahastosta rahavirran suojauksen osuus				
** Riskipainotetut sitoumukset x 8 %				
*** Toimintapääoman minimi				
Pankin kehitysnäkymissä ei ole tapahtunut merkittäviä kielteisiä muutoksia viimeisen tarkastetun tilinpäätöksen julkistamispäivän jälkeen.				
31.3.2013 jälkeen ei pankin taloudellisessa asemassa tai kaupankäyntipositiossa ole tapahtunut merkittäviä muutoksia.				
OP-Pohjola-ryhmän keskeiset tunnusluvut ovat kehittyneet seuraavasti vuosina 2012 ja 2011 sekä osavuosisikatsauskaudella 1.1. – 31.3.2013 verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon.				

OP-Pohjola-ryhmän tuloslaskelma				
Milj. e	1-3/2013	1-3/2012	1-12/2012	1-12/2011
Korkotuotot	615	899	3 174	3 294
Korkokulut	401	625	2 171	2 264
Korkokate ennen arvonalentumisia	214	274	1 003	1 030
Saamisten arvonalentumiset	9	11	99	101
Korkokate arvonalentumisten jälkeen	205	264	904	928
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	143	100	433	312
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	70	32	108	72
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	163	153	584	574
Kaupankäynnin nettotuotot	29	38	81	17
Sijoitustoiminnan nettotuotot	25	15	52	63
Liiketoiminnan muut tuotot	27	25	109	90
Henkilöstökulut	201	203	764	689
Muut hallintokulut	83	93	378	351
Liiketoiminnan muut kulut	98	87	352	318
Palautukset omistajajäsenille	48	44	192	176
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	0	0	2	4
Kauden tulos ennen veroja	234	199	586	525
Tuloverot	60	48	115	89
Kauden tulos	174	151	471	436
Jakautuminen, milj. e				
Omistajien osuus tilikauden tuloksesta	173	151	470	436
Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden tuloksesta	0	0	1	0
Yhteensä	174	151	471	436
OP-Pohjola-ryhmän tase: vastaavaa				
Milj. e	31.3.2013	31.3.2012	31.12.2012	31.12.2011
Käteiset varat	5 488	3 934	5 784	4 376
Saamiset luottolaitoksilta	1 031	971	840	1 104
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	429	585	358	281
Johdannaissopimukset	4 146	3 208	4 436	3 307
Saamiset asiakkailta	66 089	61 646	65 161	60 331
Vahinkovakuutustoiminnan varat	3 719	3 628	3 492	3 205
Henkivakuutustoiminnan varat	9 499	7 227	9 173	7 006
Sijoitusomaisuus	6 597	8 688	6 596	8 343
Sijoitukset osakkuusyrityksissä	38	38	39	40
Aineettomat hyödykkeet	1 327	1 171	1 320	1 169
Aineelliset hyödykkeet	728	686	710	702
Muut varat	2 571	2 159	1 745	1 884
Verosaamiset	96	120	115	158
Varat yhteensä	101 760	94 063	99 769	91 905

OP-Pohjola-ryhmän tase: vastattavaa				
Milj. e	31.3.2013	31.3.2012	31.12.2012	31.12.2011
Velat luottolaitoksille	2 129	2 039	1 965	1 783
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	14	7	3	1
Johdannaissopimukset	3 795	3 238	4 162	3 232
Velat asiakkaille	50 633	45 845	49 650	45 974
Vahinkovakuutustoiminnan velat	3 047	2 940	2 592	2 508
Henkivakuutustoiminnan velat	9 352	7 243	8 970	6 932
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	19 737	20 125	19 270	20 005
Varaukset ja muut velat	3 240	2 992	3 297	2 840
Verovelat	1 003	919	990	834
Osuuspääoma	634	632	622	624
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	972	1 443	1 114	931
Velat yhteensä	94 558	87 421	92 635	85 663
Oma pääoma				
OP-Pohjola-ryhmän omistajien osuus				
Osake- ja osuuspääoma	336	333	336	333
Käyvän arvon rahasto	321	98	339	-188
Muut rahastot	2 704	2 652	2 683	2 621
Kertyneet voittovarot	3 816	3 557	3 752	3 474
Määräysvallattomien osuus	25	2	24	3
Oma pääoma yhteensä	7 202	6 642	7 134	6 242
Velat ja oma pääoma yhteensä	101 760	94 063	99 769	91 905
OP-Pohjola-ryhmän taseen ulkopuoliset sitoumukset				
Milj. e	31.3.2013	31.3.2012	31.12.2012	31.12.2011
Takaukset	957	1 162	948	1 084
Takuuvastuut	1 750	1 571	1 688	1 612
Pantit	3	2	3	2
Luottolupaukset	11 290	10 738	10 855	10 363
Lyhytaikaisiin kauppatapahtumiin liittyvät sitoumukset	370	298	455	248
Muut	476	593	479	606
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	14 848	14 365	14 428	13 915

OP-Pohjola-ryhmän rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus				
Milj. e	31.3.2013	31.3.2012	Muutos-%	31.12.2012
OP-Pohjola-ryhmän omat pääomat	7 202	6 642	8	7 134
Osuuspääoma, pääomalainat, ikuiset lainat ja debentuurilainat	1 514	2 024	-25	1 676
Muut omiin varoihin sisällyttömät toimialakohtaiset erät	-2	2		-1
Liikearvo ja aineettomat hyödykkeet	-1 280	-1 118	14	-1 272
Tasointusmäärä	-207	-249	-17	-212
Suunniteltu voitonjako erät*	-23	-19	24	-68
alijäämä	-138	-222	-38	-179
	-483	-486	-1	-498
Ryhmittymän omat varat yhteensä	6 582	6 574	0	6 581
Luottolaitostoiminnan omien varojen vaade**	3 113	2 853	9	3 047
Vakuutusliiketoiminnan omien varojen vaade***	437	399	9	421
Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä yhteensä	3 550	3 253	9	3 468
Ryhmittymän vakavaraisuus	3 033	3 321	-9	3 112
Ryhmittymän vakavaraisuus-suhde (omat varat/omien varojen vähimmäismäärä)	1,85	2,02	-8	1,90

* Eläkevastuun ylikate, Sijoituskiinteistöjen käypiin arvoihin arvostus, Käyvän arvon rahastosta rahavirran suojaus osuus

** Riskipainotetut sitoumukset x 8 %

*** Toimintapääoman minimi

OP-Pohjola-ryhmän kehitysnäkymissä ei ole tapahtunut merkittäviä kielteisiä muutoksia viimeisen tarkastetun tilinpäätöksen julkistamispäivän jälkeen. 31.3.2013 jälkeen ei OP-Pohjola-ryhmän taloudellisessa asemassa tai kaupankäyntipositiossa ole tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Liikkeeseenlaskijan konsernin keskeiset tunnusluvut ovat kehittyneet seuraavasti osavuosikatsauskaudella 1.1.–30.6.2013 verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon.

Pohjola-konsernin tuloslaskelma

	4-6/ 2013	4-6/ 2012	1-6/ 2013	1-6/ 2012
Milj. e				
Korkokate	55	65	110	139
Saamisten arvonalentumiset	13	12	20	21
Korkokate arvonalentumisten jälkeen	42	53	91	117
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	138	130	282	231
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	42	40	78	82
Kaupankäynnin nettotuotot	24	15	40	45
Sijoitustoiminnan nettotuotot	12	-7	32	-2
Liiketoiminnan muut tuotot	9	10	19	19
Nettotuotot yhteensä	267	241	542	492
Henkilöstökulut	49	59	97	121
Ict-kulut	22	21	44	43
Poistot	13	13	25	25
Muut kulut	63	51	125	102
Kulut yhteensä	147	143	291	291
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	0	0	1	0
Tulos ennen veroja	121	99	252	202
Tuloverot	27	23	58	47
Tilikauden tulos	94	75	194	155
Emoyhtiön omistajien osuus kauden tuloksesta	94	75	194	155
Yhteensä	94	75	194	155
Tulos/osake (EPS), e				
A-osake	0,30	0,24	0,61	0,49
K-osake	0,27	0,21	0,58	0,46

Pohjola-konsernin tase				
Milj. e			30.6.2013	31.12.2012
Käteiset varat			3 646	5 643
Saamiset luottolaitoksilta			9 357	8 815
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat				
Kaupankäynnin rahoitusvarat			283	246
Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat			9	9
Johdannaissopimukset			3 669	4 462
Saamiset asiakkailta			14 599	13 839
Vahinkovakuutustoiminnan varat			3 653	3 523
Sijoitusomaisuus			6 318	5 431
Sijoitukset osakkuusyrityksissä			30	26
Aineettomat hyödykkeet			921	922
Aineelliset hyödykkeet			87	69
Muut varat			1 549	1 600
Verosaamiset			34	36
Varat yhteensä			44 156	44 623
Velat luottolaitoksille			5 210	5 840
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat				
Kaupankäynnin rahoitusvelat			4	3
Johdannaissopimukset			3 666	4 557
Velat asiakkaille			10 060	10 775
Vahinkovakuutustoiminnan velat			2 935	2 592
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat			15 580	13 769
Varaukset ja muut velat			2 400	2 556
Verovelat			449	485
Velat, joilla on huonompi etuoikeus			1 091	1 275
Velat yhteensä			41 396	41 854
Oma pääoma				
Emoyhtiön omistajien osuus				
Osakepääoma			428	428
Käyvän arvon rahasto			111	167
Muut rahastot			1 093	1 093
Kertyneet voittovarot			1 128	1 081
Oma pääoma yhteensä			2 760	2 769
Velat ja oma pääoma yhteensä			44 156	44 623
Pohjola-konsernin taseen ulkopuoliset sitoumukset				
Milj. e			30.6.2013	31.12.2012
Takaukset			996	882
Takuuvastuut			1 492	1 359
Luottolupaukset			5 221	5 342
Lyhytaikaisiin kauppatahtumiin liittyvät			321	435
Muut			296	301
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä			8 326	8 319

**Pohjola-konsernin rahoitus- ja vakuutusryhmittymän
valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus**

Milj. e	30.6.2013	31.12.2012
Pohjola-konsernin oma pääoma	2 760	2 769
Pääomalainat, ikuiset lainat ja debentuurilainat	1 007	1 177
Muut omiin varoihin sisältyvät erät		
toimialakohtaiset erät	1	-121
Liikearvo ja aineettomat hyödykkeet	-881	-876
Tasotusmäärä	-203	-206
Suunniteltu voitonjako	-97	-145
Omista varoista vähennettävät IFRS:n mukaiset erät	-20	-45
Arvon alentumiset - odotetut tappiot alijäämä	-104	-121
Ryhmittymän omat varat yhteensä	2 464	2 432
Luottolaitostoiminnan omien varojen vaade**	1 275	1 226
Vakuutusliiketoiminnan omien varojen vaade***	218	203
Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä yht	1 493	1 429
Ryhmittymän vakavaraisuus	971	1 004
Ryhmittymän vakavaraisuussuhde (omat varat/omien varojen vähimmäismäärä)	1,65	1,70

* Eläkevastuun ylikate, Sijoituskiinteistöjen käypiin arvoihin arvostus, Käyvän arvon rahastosta rahavirran suojauksen osuus

** Riskipainotetut sitoumukset x 8 %

*** Toimintapääoman minimi

Pankin kehitysnäkymissä ei ole tapahtunut merkittäviä kielteisiä muutoksia viimeisen tarkastetun tilinpäätöksen julkistamispäivän jälkeen.

30.6.2013 jälkeen ei pankin taloudellisessa asemassa tai kaupankäyntipositiossa ole tapahtunut merkittäviä muutoksia.

OP-Pohjola-ryhmän keskeiset tunnusluvut ovat kehittyneet seuraavasti osavuosisikatsauskaudella 1.1.–30.6.2013 verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon sekä vuonna 2012.

OP-Pohjola-ryhmän tuloslaskelma				
Milj. e	1-6/2013	1-6/2012	1-12/2012	
Korkotuotot	1 240	1 735	3 174	
Korkokulut	805	1 206	2 171	
Korkokate ennen arvonalentumisia	435	529	1 003	
Saamisten arvonalentumiset	32	28	99	
Korkokate arvonalentumisten jälkeen	403	501	904	
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	280	228	433	
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	107	48	108	
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	317	295	584	
Kaupankäynnin nettotuotot	52	41	81	
Sijoitustoiminnan nettotuotot	50	25	52	
Liiketoiminnan muut tuotot	50	46	109	
Henkilöstökulut	395	397	764	
Muut hallintokulut	177	192	378	
Liiketoiminnan muut kulut	195	171	352	
Palautukset omistajajäsenille	96	96	192	
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	1	1	2	
Kauden tulos ennen veroja	398	329	586	
Tuloverot	98	81	115	
Kauden tulos	300	247	471	
Jakautuminen, milj. e				
Omistajien osuus tilikauden tuloksesta	299	247	470	
Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden tuloksesta	1	0	1	
Yhteensä	300	247	471	

OP-Pohjola-ryhmän tase				
Milj. e	30.6.2013	30.6.2012	31.12.2012	
Käteiset varat	3 767	4 914	5 784	
Saamiset luottolaitoksilta	794	1 090	840	
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	395	347	358	
Johdannaissopimukset	3 646	4 004	4 436	
Saamiset asiakkailta	67 551	63 128	65 161	
Vahinkovakuutustoiminnan varat	3 623	3 593	3 492	
Henkivakuutustoiminnan varat	9 201	6 931	9 173	
Sijoitusomaisuus	7 468	7 383	6 596	
Sijoitukset osakkuusyrityksissä	42	39	39	
Aineettomat hyödykkeet	1 336	1 177	1 320	
Aineelliset hyödykkeet	714	728	710	
Muut varat	1 822	2 048	1 745	
Verosaamiset	103	101	115	
Varat yhteensä	100 461	95 483	99 769	
Velat luottolaitoksille	1 423	1 707	1 965	
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	4	13	3	
Johdannaissopimukset	3 385	3 889	4 162	
Velat asiakkaille	49 745	47 593	49 650	
Vahinkovakuutustoiminnan velat	2 935	2 810	2 592	
Henkivakuutustoiminnan velat	9 212	7 229	8 970	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	20 969	19 437	19 270	
Varaukset ja muut velat	3 013	3 105	3 297	
Verovelat	945	907	990	
Osuuspääoma	643	644	622	
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	943	1 402	1 114	
Velat yhteensä	93 216	88 737	92 635	
OP-Pohjola-ryhmän taseen ulkopuoliset sitoumukset				
Milj. e	30.6.2013	30.6.2012	31.12.2012	
Takaukset	1 067	1 122	948	
Takuuvastuut	1 843	2 022	1 688	
Pantit	4	3	3	
Luottolupaukset	10 860	10 953	10 855	
Lyhytaikaisiin kauppatapahtumiin liittyvät sitoumukset	337	21	455	
Muut	449	576	479	
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	14 560	14 697	14 428	

		OP-Pohjola-ryhmän rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus				
		Milj. e	30.6.2013	30.6.2012	Muutos-%	31.12.2012
		OP-Pohjola-ryhmän omat pääomat	7 244	6 746	7	7 134
		Osuuspääoma, pääomalainat, ikuiset lainat ja debentuurilainat	1 467	2 024	-28	1 676
		sisältymättömät toimialakohtaiset erät	-2	-3	-28	-1
		Liikearvo ja aineettomat hyödykkeet	-1 294	-1 126	15	-1 272
		Tasoitusbäärä	-209	-255	-18	-212
		Suunniteltu voitonjako	-45	-36	25	-68
		Omista varoista vähennettävät IFRS-erät*	-120	-199	-40	-179
		Arvonlennut - odotetut tappiot alijäämä	-469	-501	-6	-498
		Ryhmittymän omat varat yhteensä	6 572	6 650	-1	6 581
		Luottolaitostoiminnan omien varojen vaade**	3 201	2 916	10	3 047
		Vakuutusliiketoiminnan omien varojen vaade***	436	398	9	421
		Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä yhteensä	3 637	3 315	10	3 468
		Ryhmittymän vakavaraisuus	2 935	3 335	-12	3 112
		Ryhmittymän vakavaraisuus-suhde (omat varat/omien varojen vähimmäismäärä)	1,81	2,01	-10	1,90
		* Eläkevastuun ylikate, Sijoituskiinteistöjen käypiin arvoihin arvostus, Käyvän arvon rahastosta rahavirran suojauksen osuus				
		** Riskipainotetut sitoumukset x 8 %				
		*** Toimintapääoman minimi				
		OP-Pohjola-ryhmän kehitysnäkymissä ei ole tapahtunut merkittäviä kielteisiä muutoksia viimeisen tarkastetun tilinpäätöksen julkistamispäivän jälkeen. 30.6.2013 jälkeen ei OP-Pohjola-ryhmän taloudellisessa asemassa tai kaupankäyntipositiossa ole tapahtunut merkittäviä muutoksia.				
B.13.	Viimeaikaiset tapahtumat jotka voivat vaikuttaa maksukykyyn	Ei sovellu. Liikkeeseenlaskijan tiedossa ei ole sellaisia liikkeeseenlaskijaan tai OP-Pohjola-ryhmään liittyviä viimeaikaisia tapahtumia, jotka olisivat ratkaisevia arvioitaessa pankin maksukykyä.				
B.14.	Konsernin sisäinen riippuvuus	Pohjola Pankki Oyj on OP-Pohjola osk:n tytäryhtiö ja kuuluu sekä toiminnallisesti että omistuksellisesti kiinteästi pankki-, vakuutus- ja muita finanssipalveluja tarjoavaan OP-Pohjola-ryhmään ja on tätä kautta riippuvainen ryhmästä. Ryhmää valvotaan yhtenä kokonaisuutena ja keskusyhteisö ja jäsenluottolaitokset (ml. Pohjola) ovat toissijaisesti keskinäisessä vastuussa toistensa veloista ja sitoumuksista Yhteenliittymälain nojalla edellä kohdassa B.5 kuvatusti.				

B.15.	Päätoimialat	<p>Pohjola harjoittaa liikepankkina luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (121/2007) tarkoitettua liiketoimintaa ja tarjoaa myös sijoituspalveluja sekä säilytys- ja varallisuudenhoitopalvelua. Muun liiketoimintansa lisäksi Pohjola toimii OP-Pohjola-ryhmän keskuspankkina ja vastaa ryhmän maksuvalmiudesta sekä kansainvälisestä liiketoiminnasta.</p> <p>Pohjolalla on toimintaa Suomessa ja Baltian pankkitoiminta tarjoaa rahoitusyhtiötuotteita Virossa, Latviassa ja Liettuassa. Pohjola laajensi vuoden 2011 alussa toimintaansa hyvinvointiliiketoimintaan ja perusti Pohjola Terveys Oy:n, joka tuottaa yritysten käyttöön työhyvinvointiin liittyviä analyyseja sekä johtamisen ja mittaamisen asiantuntijapalveluja. Latviassa ja Liettuassa toimitaan Virossa rekisteröidyn Seesam Insurance AS:n sivuliikkeenä ja tarjoaa vahinkovakuutuspalveluita.</p>
B.16.	Määräysvalta	<p>Pohjolan osakkeet jakautuvat A- ja K-sarjan osakkeisiin. A-osakkeet ovat yleisölle tarkoitettuja, NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä (Helsingin Pörssi) noteerattuja osakkeita. A-sarjan osake on ollut listattuna Helsingin Pörssin päälistalle vuodesta 1989. Noteeraamattomia K-osakkeita voivat omistaa vain OP-Pohjola-ryhmään kuuluvat yhteisöt. K-sarjan osakkeet ovat listaamattomia osuuspankkien ja OP-Pohjola-ryhmän yhteisöjen omistuksessa olevia osakkeita, joiden siirto on rajoitettu vain kyseisten yhteisöjen välille, mutta jotka voidaan muuntaa A-sarjan osakkeiksi omistajan vaatimuksesta.</p> <p>Pohjola on OP-Pohjola-ryhmän keskusyhteisön OP-Pohjola osk:n merkittävin tytäryhtiö ja se on OP-Pohjola osk:n määräysvaltayhteisö. OP-Pohjola osk:lla on velvollisuus valvoa jäsenluottolaitosten toimintaa ja antaa niille ohjeita niiden sisäisestä valvonnasta sekä riskienhallinnasta, niiden toiminnasta maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi sekä yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamisesta yhteenliittymän yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisessa. Keskusyhteisöllä on myös velvollisuus valvoa jäsenluottolaitosten ja niiden konsolidointiryhmien toimintaa. Ohjeidenanto- ja valvontavelvollisuus ei kuitenkaan anna OP-Pohjola osk:lle valtaa määrätä jäsenluottolaitoksen tai jäsenosuuspankkien liiketoiminnasta. Jokainen jäsenluottolaitos ja jäsenosuuspankki harjoittaa itsenäisesti liiketoimintaansa omien voimavarojensa puitteissa. OP-Pohjola osk omistaa Pohjolan osakkeista 37,24 %, mikä antaa sille 61,28 % äänivallan (tilanne 31.3.2013). Lisäksi jäsenosuuspankit omistavat runsaat 16,11 % Pohjolan osakkeista (31.3.2013). Kaikkiaan Pohjolalla on 32 416 osakkeenomistajaa (31.3.2013).</p>

B.17.	Luottokelpoisuusluokitukset	<p>Pohjola Pankki Oyj:n luottoluokitukset ovat seuraavat (3.5.2013):</p> <table border="1" data-bbox="539 376 1248 663"> <thead> <tr> <th>Luokituslaji</th> <th>Lyhytaikainen varainhankinta</th> <th>Pitkäaikainen varainhankinta</th> <th>Näkymät</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Standard & Poor's</td> <td>A-1+</td> <td>AA-</td> <td>Negatiiviset</td> </tr> <tr> <td>Moody's</td> <td>P-1</td> <td>Aa3</td> <td>Vakaat</td> </tr> <tr> <td>Fitch</td> <td>F1</td> <td>A+</td> <td>Vakaat</td> </tr> </tbody> </table> <p>OP-Pohjola-ryhmän luottoluokitukset ovat seuraavat (3.5.2013):</p> <table border="1" data-bbox="539 766 1248 1052"> <thead> <tr> <th>Luokituslaji</th> <th>Lyhytaikainen varainhankinta</th> <th>Pitkäaikainen varainhankinta</th> <th>Näkymät</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Standard & Poor's</td> <td>A-1+</td> <td>AA-</td> <td>Negatiiviset</td> </tr> <tr> <td>Moody's</td> <td>P-1</td> <td>Aa3</td> <td>Vakaat</td> </tr> <tr> <td>Fitch</td> <td>F1</td> <td>A+</td> <td>Vakaat</td> </tr> </tbody> </table> <p>Fitch Ratings antaa luokituksen sekä OP-Pohjola-ryhmälle että Pohjola Pankki Oyj:lle. OP-Pohjola-ryhmän taloudellinen asema vaikuttaa myös pelkästään Pohjolalle annettaviin luottoluokituksiin.</p>	Luokituslaji	Lyhytaikainen varainhankinta	Pitkäaikainen varainhankinta	Näkymät	Standard & Poor's	A-1+	AA-	Negatiiviset	Moody's	P-1	Aa3	Vakaat	Fitch	F1	A+	Vakaat	Luokituslaji	Lyhytaikainen varainhankinta	Pitkäaikainen varainhankinta	Näkymät	Standard & Poor's	A-1+	AA-	Negatiiviset	Moody's	P-1	Aa3	Vakaat	Fitch	F1	A+	Vakaat
Luokituslaji	Lyhytaikainen varainhankinta	Pitkäaikainen varainhankinta	Näkymät																															
Standard & Poor's	A-1+	AA-	Negatiiviset																															
Moody's	P-1	Aa3	Vakaat																															
Fitch	F1	A+	Vakaat																															
Luokituslaji	Lyhytaikainen varainhankinta	Pitkäaikainen varainhankinta	Näkymät																															
Standard & Poor's	A-1+	AA-	Negatiiviset																															
Moody's	P-1	Aa3	Vakaat																															
Fitch	F1	A+	Vakaat																															

Jakso C - Arvopaperit		
C.1.	Tarjottavien ja/tai kaupankäynnin kohteeksi otettavien arvopapereiden tyypit ja lajit	Arvopaperityyppi: Joukkovelkakirja Laji: Arvo-osuustilimuotoinen Lainan tunniste: ISIN-koodi: FI4000071006
C.2.	Valuutta	Lainan valuutta on euro.
C.5.	Rajoitukset luovutettavuudessa	Ei sovellu. Velkakirjat ovat vapaasti luovutettavissa.
C.8.	Oikeudet, etuoikeusjärjestys ja rajoitukset	Pohjola voi tämän joukkovelkakirjalainaohjelman puitteissa laskea liikkeeseen voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti yksittäisiä private placement -tyyppisiä joukkovelkakirjalainoja (erillislainoja).
C.9	Korko, tuotto, hyvitys, takaisinmaksu ja muita tietoja	<p>Muissa rakenteissa sijoittajalle maksettava hyvitys riippuu Kohde-etuuden arvonmuutoksesta. Hyvityksen laskenta perustuu Laskennalliseen Pääomaan, joka on yhtä suuri kuin Nimellisarvo. Hyvitys voidaan maksaa joko kertasuorituksena takaisinmaksupäivänä tai ennaaikaisena takaisinmaksupäivänä.</p> <p>Sijoittajalle Takaisinmaksettavan nimellisarvon määrä voi puolestaan riippua Kohde-etuuden arvonmuutoksesta kerrottuna mahdollisella Palautuskertoimella. Palautuskerroin voi olla suuruudeltaan yhtä suuri, suurempi tai pienempi kuin 1.</p> <p>Lainan kuolettamista koskevat järjestelyt, takaisinmaksumenettely mukaan luettuna:</p>

		<p>Lainan pääoma ja korko maksetaan Yleisten ehtojen ja Lainakohtaisten ehtojen määritettyinä takaisinmaksu- ja koronmaksupäivänä/-päivinä, voimassa olevien lakien ja EFi:n (tai muun Lainakohtaisissa ehdoissa ilmoitetun vastaavan arvopaperikeskuksen) sääntöjen ja päätösten mukaisesti sille, jolle arvo-osuustilin tietojen mukaan on eräpäivänä/maksupäivänä oikeus vastaanottaa suoritus.</p> <p>Velkapapereiden haltijoiden edustajan nimi: Ei sovellu. Velkapapereiden haltijalle ei nimetä edustajaa.</p>
C.10.	Tuoton johdannaisosio	<p>Osakesidonnaisissa lainoissa Lainan tuottoon vaikuttaa aina Kohde-etuuden kehitys, joka voi johtaa siihen, että lainalle maksettavan hyvityksen kertyminen tuoton rakenteeseen liittyen lakkaa tai se on nolla.</p> <p>Mikäli Lainakohtaisissa ehdoissa on ilmoitettu, että sijoittajalle takaisinmaksettava nimellisarvo voi olla alle sijoittajan merkitsemän määrän, voi sijoittaja menettää lainan nimellisarvon kokonaan tai osittain Kohde-etuuden arvon kehityksen perusteella.</p> <p>Seuraavia arvonkehitysrakenteita tai niiden yhdistelmiä voidaan käyttää arvonkehityksen laskennassa.</p> <p><u>Muiden Lainojen osalta Kohde-etuuden Arvonmuutoksen laskennassa käytetyt Tuottokaavat ja periaatteet:</u></p> <p>Tuottokaava³⁸:</p> $T \times 16_t - \sum_{j=1}^m 16_{t-j}, \text{ jos } (\text{Min}_{i=1,n} \text{Tuotto}_i - \text{Tuottoraja}) \text{ on suurempi tai yhtä suuri kuin Hyvitystaso, 0 muutoin}$ <p>Missä T on Hyvityksen Arvostuspäivän järjestysnumero</p>
C.11.	Listaus ja kaupankäynti	Laina lasketaan liikkeelle erillislainana (private placementina), jolloin sille pääsääntöisesti ei haeta listausta arvopaperipörssiin.
C.15.	Kohde-etuuksien arvon vaikutus sijoituksen arvoon (koskee vain johdannaisarvopaperiä)	Lainan arvo määritellään käytetyn arvonkehitysrakenteen perusteella. Arvonkehitysrakennevaihtoehdot löytyvät kohdasta C.10.
C.16.	Johdannaisarvopaperien päättymispäivä tai eräpäivä	Päättymispäivä tai eräpäivä on sama kuin Lainan eräpäivä, paitsi jos Lainaan on kohdistunut enneaikainen takaisinmaksu.
C.17.	Arvopapereiden selvitys	Arvopapereiden selvitys tapahtuu EFi:ssä.
C.18.	Kuvaus siitä, miten johdannaisarvopaperista saadaan tuottoa	Takaisinmaksettava määrä riippuu kohde-etuuden arvonkehityksestä ja Lainaan sovellettavasta tuottorakenteesta. Tuottorakenteet ja arvonkehitysrakenteet löytyvät kohdista C.9 ja C.10.
C.19.	Kohde-etuuden	Kohde-etuuden toteutushinta tai lopullinen arvostushinta vaikuttaa Lainan

	toteutushinta tai lopullinen arvostushinta	takaisinmaksettavaan määrään. Lopullinen arvostushinta vahvistetaan Lainakohtaisissa ehdoissa. Kohde-etuuden lopullinen arvostushinta lasketaan Osakkeen Arvopaperipörssin julkaiseman Päätymiskurssin perusteella.
C.20.	Kuvaus kohde-etuuden tyypistä ja siitä, mistä kohde-etuutta koskevia tietoja voi saada.	Alla oleva kohde-etuus voi olla yksi tai useampia seuraavista: osake, osakeindeksi, rahasto, yhtiön luottoriski, inflaatio, valuuttakurssi, hyödyke tai indeksi. Kohde-etuuden tyyppi: Osake

Jakso D – Riskit		
D.2.	Keskeiset tiedot tärkeimmistä liikkeeseenlaskijalle ominaisista riskeistä	<p><i>Pohjola Pankkiin liikkeeseenlaskijana, sen liiketoimintaan ja toimintaympäristöön sekä tämän Ohjelmaesitteen alla tarjottaviin Lainoihin liittyy riskejä, joista osa saattaa olla huomattavia. Alla oleva riskien tiivistelmä perustuu tämän Ohjelmaesitteen päivämääränä saatavilla olleisiin tietoihin ja saatavilla olleiden tietojen perusteella tehtyihin arvioihin, eikä riskien kuvaus siten ole välttämättä tyhjentävä. Mikäli jokin tai useammat alla kuvatut riskit toteutuvat, niillä voi olla merkittävä negatiivinen vaikutus markkinoihin, joilla Pohjola-konserni ja OP-Pohjola-konserni toimii ja täten myös Pohjola-konsernin ja OP-Pohjola-konsernin liiketoimintaan, liiketoiminnan tulokseen ja taloudelliseen asemaan.</i></p> <p>POHJOLA-KONSERNIN TOIMINTAAN LIITTYVIÄ RISKITEKIJÖITÄ</p> <p>Liiketoimintaan liittyvät keskeiset riskit: Toiminnan merkittävimmät riskit ovat luottoriski, markkinariskit ja likviditeettiriskit, vakuutusriskit ja sijoitusten markkinariskit sekä kaikkeen liiketoimintaan liittyvät strategiset ja operatiiviset riskit.</p> <p>Liiketoiminnan edellytykset ja yleinen taloudellinen tilanne: Pohjola-konsernin toiminnan tuloksiin voivat vaikuttaa useat tekijät, joista tärkeimpiä ovat yleinen taloudellinen tilanne Suomessa ja ulkomailla, korkojen ja osakekurssien epävakaus ja muutokset valuuttakursseissa.</p> <p>Asiakkaiden maksukäyttäytyminen ja luottokelpoisuus: luottosalkusta mahdollisesti realisoituvien arvonalentumisten arviointi on vaikeaa. Se riippuu monesta tekijästä, kuten esimerkiksi yleisen taloudellisen tilanteen kehittymisestä, asiakkaiden ja vastapuolien luottoluokitusten muutoksista, asiakkaiden luotonhoidosta tai maksukyvyn muutoksista, vakuuksien realisointiarvoista, rakenteellisista ja teknologian muutoksista eri toimialoilla sekä ulkoisista tekijöistä, kuten lainsäädännön ja muun sääntelyn asettamista vaatimuksista.</p> <p>Maksuvalmius ja varainhankinta: Pohjola-konserni ei välttämättä kykene täyttämään maksuvelvoitteitaan niiden erääntyessä tai rahoittamaan uudelleen erääntyviä velkoja ja täyttämään sitoumuksiaan luotonantajana jos se ei esimerkiksi kykene hankkimaan rahoitusta velkamarkkinoilla.</p> <p>Markkinariskit ja pääomamarkkinoiden hintakehitys: Pohjola-konsernin olennaisimmat markkinariskit ovat korko-, valuutta-, luottospread-, hyödyke-, osake- ja volatilitteettiriskit. Muutokset pääomamarkkinoilla vaikuttavat lähinnä vahinkovakuutustoiminnan sijoitusomaisuuden tuottoihin, kaupankäynnin nettotuottoihin, maksuvalmiusreservien tuottoihin ja hoidettavista varoista saataviin palkkiotuottoihin.</p>

	<p>Systemiriski: Kotimaan ja kansainvälisen rahoitusjärjestelmän ja pääomamarkkinoiden keskinäisten riippuvuuksien johdosta, ulkomaisten tai kotimaisten pankkien tai muiden rahoituslaitosten taloudelliset ongelmat, saattavat aiheuttaa ongelmia myös muille finanssialalla toimiville yrityksille.</p> <p>Kilpailu: Pankki-, vahinkovakuutus- ja varainhoitotoimialat ovat erittäin kilpailtuja niillä markkinoilla, joilla Pohjola-konserni toimii.</p> <p>Pohjolan strategiaan liittyviä riskitekijöitä: Pohjola-konsernin strategisena tavoitteena on olla täysin integroitunut finanssikonserni ja johtavassa asemassa yritys pankki-, vahinkovakuutus- ja varainhoitopalveluiden alalla Suomessa.</p> <p>Mahdollisiin yritysjärjestelyihin ja yhteistyösopimuksiin liittyviä riskejä: Pohjola-konserni saattaa jatkossa harkita strategisia yritysjärjestelyitä ja yhteistyösopimuksia. Ei voi olla varmuutta siitä, että Pohjola-konserni onnistuisi tällaisia hankkeita koskevien suunnitelmien toteuttamisessa tai että hankinnat ja niiden toteutus onnistuisivat odotusten mukaisesti.</p> <p>Vakavaraisuus: Pohjola-konsernin täytyy kulloinkin sovellettavien säännösten mukaisesti täyttää sen toimintaa koskevat vakavaraisuusvaatimukset, mikä on myös sen toimiluvan edellytys.</p> <p>Jäsenluottolaitosten keskinäiseen vastuuseen liittyviä riskitekijöitä: Pohjola on talletuspankkien yhteenliittymästä annetussa laissa (yhteenliittymälaki) tarkoitetun yhteenliittymän keskusyhteisön (OP-Pohjola osk) jäsen ja kuuluu sanottuun yhteenliittymään. Yhteenliittymälain mukaisesti jäsenluottolaitokset, mukaan lukien Pohjola ja OP-Pohjola osk, ovat keskinäisessä vastuussa toistensa veloista sitä kautta, että ne ovat velvollisia osallistumaan toisen jäsenluottolaitoksen selvitystilän ehkäisemiseksi tarvittaviin tukitoimiin sekä keskusyhteisön toisen jäsenluottolaitoksen puolesta suorittaman velan maksuun. Jäsenluottolaitoksilla on lisäksi keskusyhteisön maksukyvyttömyystilanteessa osuuskuntalain ja keskusyhteisön sääntöjen mukainen rajaton lisämaksuvelvollisuus keskusyhteisön veloista. Tällä voisi olla olennainen haitallinen vaikutus Pohjola-konsernin liiketoimintaan, toiminnan tuloksiin ja taloudelliseen asemaan. OP-Pohjola osk valvoo jäsenluottolaitosten toimintaa, antaa jäsenluottolaitoksille niiden maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi ohjeita vakavaraisuuden ja riskien hallinnasta, luotettavasta hallinnosta ja sisäisestä valvonnasta sekä ohjeita yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamiseksi yhteenliittymän yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisessa.</p> <p>Operatiiviseen toimintaan liittyviä riskejä: Merkittävimmät tunnistetut operatiiviset riskit liittyvät järjestelmiin, liiketoiminnan prosesseihin, dokumentaation oikeellisuuteen sekä toiminnan resursointiin.</p> <p>Vahinkovakuutustoimintaan liittyviä riskejä: Merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät riskin valintaan ja hinnoitteluun, jälleenvakuutussuojan hankkimiseen ja vakuutusvelan riittävyteen. Vakuutusriskien lisäksi merkittävä vakuutustoiminnan riski muodostuu vakuutusvelkaa ja omaa pääomaa kattavan omaisuuden sijoitusriskistä. Sijoitustoiminnan merkittävimmät riskit ovat markkina- luotto- ja likviditeettiriskit, jotka voivat toteutua sijoitusomaisuuden odotettua alhaisempana tuottona tai sijoitusten arvojen alentumisena.</p> <p>Ihmisen toiminnasta johtuvat katastrofit ja luonnonkatastrofit: Ihmisen toiminnasta johtuvien katastrofien tai luonnonkatastrofien perusteella tehdyt</p>
--	--

korvausvaatimukset voivat aiheuttaa huomattavaa kausikohtaista vaihtelua Vahinkovakuutuksen taloudellisessa tuloksessa. Vakuutettujen kohteiden arvonnousu, maantieteellinen keskittyminen ja inflaatiovaikutukset voivat lisätä katastrofien johdosta tehtyjen korvausvaatimusten suuruutta.

Lainsäädäntöön ja määräyksiin liittyviä riskejä

Sääntelyyn liittyviä riskejä: Pohjola-konserni toimii kattavasti säännellyllä toimialalla. Pohjola-konsernin on täytettävä muun muassa vähimmäispääomaa ja vakavaraisuutta, taloudellisten tietojen ja aseman raportointia ja vastuuta sekä voitonjakoa koskevan sääntelyn sekä osuuspankkilain ja yhteenliittymälain säännösten vaatimukset. Tietyt Pohjola-konsernissa tehtävät päätökset edellyttävät myös viranomaisten etukäteen antamaa hyväksyntää tai viranomaisille tehtyä ilmoitusta.

Oikeudellisia ja oikeudenkäyntiriskejä: Pohjolan asiakkaiden tai vastapuolten kanteet Pohjolaa vastaan voivat johtaa oikeusprosesseihin. Tällaiset kanteet voivat liittyä muun muassa mahdolliseen vastuuseen asiakkaille sopimattomien tuotteiden myymisestä tai asiakkaiden sijoitusportfolioiden hallinnointiin asiakkaan ohjeiden vastaisesti, mahdolliseen vastuuseen neuvonannosta, jota Pohjola tarjoaa osapuolille arvopaperitransaktioissa, taikka arvopaperien tarjoamiseen liittyvään arvopaperimarkkina- tai muiden lakien mukaiseen vastuuseen. Jos Pohjolan todetaan rikkoneen velvollisuuksiaan, se voi olla velvollinen maksamaan vahingonkorvausta. Tällaisella mahdollisella oikeudenkäynnillä voisi myös olla haitallinen vaikutus Pohjolan maineeseen sen asiakkaiden ja vastapuolten näkökulmasta.

Veroriskejä: Verokantojen tai verolainsäädännön muutoksiin tai virheellisiin tulkintoihin liittyy veroriski. Veroriskin toteutuminen saattaisi johtaa maksunkorotuksiin tai veroviranomaisten määräämiin sanktioihin, jotka puolestaan voivat johtaa taloudellisiin menetyksiin.

Riippuvuus ammattitaitoisesta johdosta ja henkilökunnasta: Jotta Pohjola-konserni säilyisi kilpailukykyisenä ja kykenisi toteuttamaan strategiaansa, sen on palkattava ja pidettävä palveluksessaan pätevää ja ammattitaitoista henkilöstöä Pohjola-konsernin kaikilla liiketoimintasegmenteillä. Tietyillä työntekijöillä on erityisen tärkeää osaamista ja asiakassuhteita, jonka vuoksi he ovat siten avainasemassa Pohjolan kilpailukykyyn säilyttämisen ja kehittämisen kannalta.

OP-POHJOLA RYHMÄN TOIMINTAAN LIITTYVIÄ RISKITEKIJÖITÄ

Liiketoimintaan liittyvät keskeiset riskit: Liiketoiminnan merkittävimmät riskit ovat strateginen riski, luottoriski ja likviditeettiriski sekä markkinariskit, joista merkittävimpiä ovat korkoriski ja sijoitustoiminnan riskit. Myös vakuutusriskit, operatiiviset ja compliance -riskit sekä keskittymäriskit ovat merkittäviä finanssiryhmän liiketoiminnassa.

Liiketoiminnan edellytykset ja yleinen taloudellinen tilanne: OP-Pohjola-ryhmän toiminnan tuloksiin vaikuttavat useat tekijät, joista tärkeimpiä ovat yleinen taloudellinen tilanne Suomessa ja ulkomailla, korkotasojen sekä osake- ja valuuttakurssien epävakaus sekä kilpailutilanne.

Asiakkaiden maksukäyttäytyminen ja luottokelpoisuus: OP-Pohjola-ryhmän luottosalkusta mahdollisesti realisoituvien arvonalentumisten arviointi on vaikeaa, ja ne riippuvat monista tekijöistä, kuten esimerkiksi yleisestä taloudellisesta

tilanteesta, asiakkaiden ja vastapuolten luottoluokitusten muutoksista, asiakkaiden luotonhoidosta ja maksukyvyistä, rakenteellisista ja teknologian muutoksista eri toimialoilla sekä ulkoisista tekijöistä, kuten lainsäädännön ja muun sääntelyn asettamista vaatimuksista. Asiakaskohtainen luottoriski on pyritty hinnoittelemaan luottomarginaaleihin, ja riskiä on pyritty pienentämään vakuuksien ja kovenanttien avulla.

Raha-, valuutta- ja pääomamarkkinoiden hinta- ja kurssikehitys: OP-Pohjola-ryhmän pankkitoiminnan markkinariskeistä merkittävät ovat korkotason muutoksen vaikutus korkokatteeseen ja luottospredin muutoksen vaikutus likviditeettireservin arvoon. Vakuutustoiminnan markkinariskien arvioinnissa keskeisimpiä ovat sijoituksiin liittyvät markkinariskit sekä vakuutusvelkaan liittyvät markkinariskit, joista tärkein on korkoriski. Taloudellisten tai markkinaolosuhteiden muutoksia ja niiden kokonaisvaikutuksia OP-Pohjola-ryhmän liiketoimintaan ja sen tuloksiin on vaikea ennustaa.

Maksuvalmius ja varainhankinta: OP-Pohjola-ryhmän sisäisen työnjaon mukaan Pohjola Pankki Oyj on OP-Pohjola-ryhmän keskuspankkina vastuussa koko OP-Pohjola-ryhmän maksuvalmiudesta ja varainhankinnasta raha- ja pääomamarkkinoilta. Maksuvalmiusriski on riski siitä, että ryhmä tai siihen kuuluva yhteisö ei suoriudu odotetuista ja odottamattomista, olemassa olevista ja tulevista kassavirroista tai vakuustarpeista ilman vaikutuksia liiketoiminnan jatkuvuuteen, kannattavuuteen tai vakavaraisuuteen.

Operatiiviseen toimintaan liittyviä riskitekijöitä: OP-Pohjola-ryhmän liiketoiminnot edellyttävät kykyä käsitellä suuria määriä transaktioita tehokkaasti ja huolellisesti. Operatiivisella riskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että riittämättömistä tai epäonnistuneista prosesseista, puutteellisista tai virheellisistä menettelytavoista, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä aiheutuu taloudellista tappiota tai muita haitallisia seuraamuksia. Compliance-riski on osa operatiivista riskiä ja sillä tarkoitetaan ulkoisen sääntelyn, sisäisten menettelytapojen ja asiakassuhteessa asianmukaisten menettelytapojen ja eettisten periaatteiden noudattamatta jättämisestä aiheutuvaa riskiä.

Kilpailu: Rahoitus- ja vakuutustoimialalla kilpailu on erittäin voimakasta kaikilla OP-Pohjola-ryhmän liiketoiminta-alueilla, mikä saattaa vaikuttaa haitallisesti liiketoimintaan, toiminnan tuloksiin ja taloudelliseen asemaan.

Vakavaraisuus: OP-Pohjola-ryhmän ja sen yksittäisen yhteisön tulee kulloinkin soveltuvien säännösten mukaisesti täyttää sen toimintaa koskevat vakavaraisuusvaatimukset sekä riskien ja vakavaraisuuden hallintaa koskevat vaatimukset. OP-Pohjola-ryhmän pääomarakenne ja vakavaraisuussuhde voivat vaikuttaa Pohjolan ja OP-Pohjola-ryhmän luottoluokituksiin sekä varainhankinnan saatavuuteen ja kustannuksiin.

Jäsenluottolaitosten keskinäiseen vastuuseen liittyviä riskitekijöitä: Talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain mukaisesti OP-Pohjola osk ja sen jäseninä olevat luottolaitokset ovat keskenään vastuussa niistä selvitystilassa olevan keskusyhteisön tai jäsenluottolaitosten veloista, joita ei saada suoritetuiksi selvitystilassa olevan yhteisön varoista. Mikäli jäsenluottolaitokset tai OP-Pohjola osk eivät kykenisi selviytymään veloistaan ja sitoumuksistaan, jäsenluottolaitokset ovat velvollisia suorittamaan lisämaksuja sanottujen velvoitteiden kattamiseksi. Tällä voisi olla olennainen haitallinen vaikutus OP-Pohjola-ryhmän ja/tai sen yksittäisen jäsenpankin ja sen konserniyhtiöiden liiketoimintaan, toiminnan tuloksiin ja taloudelliseen asemaan. OP-Pohjola osk vastaa OP-Pohjola-

	<p>ryhmätasoa koskevasta riskien ja vakavaraisuuden hallinnasta sekä OP-Pohjola-ryhmän riskienhallintajärjestelmän riittävydestä ja ajanmukaisuudesta.</p> <p>Vahinkovakuutustoimintaan liittyviä vakuutusteknisiä riskejä: OP-Pohjola-ryhmässä vahinkovakuutusliiketoiminta on keskitetty Pohjola-konserniin. Merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät riskin valintaan ja hinnoitteluun, jälleenvakuutusuojan hankkimiseen ja vakuutusvelan riittävyteen. Mahdollisilla suhdannevaihteluiden vaikutuksilla voi olla olennainen epäedullinen vaikutus vahinkovakuutustoimintaan, toiminnan tuloksiin tai taloudelliseen asemaan.</p> <p>Henki- ja eläkevakuutustoimintaan liittyviä vakuutusteknisiä riskejä: Henkivakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutustekniset riskit liittyvät kuolevuuteen, jäljellä olevan eliniän odotteeseen (ts. pitkäikäisyyteen), työkyvyttömyyteen, asiakaskäyttäytymiseen ja liikekuluihin. Nämä tekijät ovat vakuutusteknisen riskin määräytymisessä keskeisiä, koska vakuutusmaksut ja vakuutusvelan määrä perustuvat näistä tehtyihin oletuksiin.</p> <p>Vakuutus- ja eläkeyhteisöjen sijoitustoiminnan riskit: Vakuutusriskien lisäksi merkittävä vakuutustoiminnan riski muodostuu vakuutusvelkaa kattavan omaisuuden sijoitusriskistä. Sijoitustoiminnan riskit voivat olla vastapuoli- tai markkinariskejä tai operatiivisia riskejä. Korkotason nousu alentaa kiinteäkorkoisten arvopapereiden markkina-arvoja. Jos korkotaso laskee, kiinteäkorkoisista arvopapereista tulevaisuudessa saatavat uudelleensijoitustuotot laskevat. Osakekurssien ja kiinteistöjen hintojen lasku ja muutokset valuuttakursseissa voivat laskea vakuutus- ja eläkeyhteisöjen sijoitusten arvoa ja niiden tuottoa.</p> <p>Yrityskauppoihin ja strategiaan liittyviä riskejä: OP-Pohjola-ryhmä saattaa harkita strategisia hankintoja ja yhteistyöjärjestelyjä. Ei voi olla varmuutta siitä, että OP-Pohjola-ryhmä onnistuisi tällaisia hankkeita koskevien suunnitelmien toteuttamisessa tai että hankinnat ja niiden toteutus onnistuisivat odotusten mukaisesti. OP-Pohjola-ryhmä ei voi taata, että sen integraatiota ja synergioita koskevat odotukset toteutuvat.</p> <p>Lainsäädäntöön ja määräyksiin liittyviä riskejä</p> <p>Säätelyyn liittyviä riskejä ja oikeudellisia riskejä: OP-Pohjola-ryhmä toimii voimakkaasti säännellyillä toimialoilla ja sen toimintaa koskee laaja valvonta- ja säätelyjärjestelmä (mukaan lukien erityisesti säätely Suomessa ja Euroopan unionissa). Tietyt päätökset edellyttävät myös viranomaisten etukäteen antamaa hyväksyntää tai viranomaisille tehtyä ilmoitusta. OP-Pohjola-ryhmän ja sen yksittäisten yhteisöjen on täytettävä muun muassa vähimmäispääomaa ja vakavaraisuutta, vakavaraisuuden hallintaa, taloudellisten tietojen ja aseman raportointia ja vastuuta sekä voitonjakoa koskevan säätelyn sekä yhteenliittymää koskevien säännösten vaatimukset.</p> <p>Veroriskejä: Veroriski liittyy verokantojen tai verolainsäädännön muutoksiin tai virheellisiin tulkintoihin, ja riskin toteutuminen saattaisi johtaa maksunkorotuksiin tai taloudellisiin menetyksiin.</p> <p>Riippuvuus ammattitaitoisesta johdosta ja henkilökunnasta: Jotta OP-Pohjola-ryhmä säilyisi kilpailukykyisenä ja kykenisi toteuttamaan strategiaansa, siihen kuuluvien yksittäisten yhteisöjen on palkattava ja pidettävä palveluksessaan pätevää ja ammattitaitoista henkilöstöä kaikilla liiketoiminta-alueilla.</p>
--	--

D.3.	Keskeiset tiedot tärkeimmistä arvopapereille ominaisista riskeistä	<p>Lainoihin liittyvät yleiset riskit</p> <p>Liikkeeseenlaskijariski: Pohjola ei aseta Ohjelmaesitteen puitteissa liikkeeseen laskettaville joukkovelkakirjalainoille vakuutta. Mikäli Pohjola julistettaisiin laina-aikana maksukyvyttömäksi, sijoittajien Lainaan perustuvilla saatavilla ei ole etuoikeutta, vaan niillä on sama etuoikeus kuin Pohjolan muilla vakuudettomilla sitoumuksilla ja siten voi olla olemassa riski siitä, että sijoittaja menettää sijoittamansa pääoman osittain tai kokonaan. Ohjelmaesitteen puitteissa liikkeeseen laskettavilla debenttureilla on huonompi etuoikeus kuin Pohjolan muilla sitoumuksilla lukuun ottamatta sitoumuksia, joilla ehtojensa mukaan on sama tai huonompi etuoikeus kuin debenttureilla.</p> <p>Markkinariski:</p> <p>Markkinariskillä tarkoitetaan lainan markkina-arvoon ja/tai lopulliseen tuoton määräytymiseen vaikuttaviin tekijöihin liittyvää riskiä. Lainasijoituksen tuotto määräytyy kohde-etuuden markkinakehityksen perusteella. Kohde-etuuden kehittyessä epäsuotuisasti, voi sijoittaja jäädä kokonaan ilman tuottoa. Mikäli sijoittaja on maksanut Lainastaan ylikurssia (hinta on ollut yli nimellisarvon), sijoittaja kärsii tappion. Sijoittajan tulee arvioida tuoton saamiseen liittyvää markkinariskiä suhteessa omiin tavoitteisiinsa sijoituksen tuotosta ja riskin sietämisestä tai esimerkiksi verrata lainan arvioitua tuottoa vaihtoehtoisesta sijoituksesta saatavaan tuottoon.</p> <p>Tuottoriski: Sijoittaja vastaa itse omien sijoituspäätöstensä taloudellisista seuraamuksista. Ohjelmaesitteen puitteissa liikkeeseen laskettavien joukkovelkakirjalainojen ja debentuurien tuoton määräytymisperusteet ilmoitetaan kunkin yksittäisen Lainan Lainakohtaisissa ehdoissa. Tuotto riippuu valitun Kohde-etuuden kehityksestä. Kohde-etuus on osake. Kohde-etuuden arvo voi laina-aikana nousta tai laskea. Kohde-etuuden historiallinen kehitys ei ole tae tulevasta tuotosta. Sijoittajan tulee ottaa huomioon myös muut Lainakohtaisissa ehdoissa mainitut arvopaperin tuottoon mahdollisesti vaikuttavat tekijät. Tuoton määrään voi vaikuttaa myös emissiokurssi.</p> <p>Tuotteen rakenteeseen liittyvät riskit: Lainaehtojen (laskentasääntöjen) monimutkaisuus voi johtaa siihen, että sijoittajan on hankalaa tai jopa mahdotonta verrata eri lainoja keskenään tai verrata niitä muihin vaihtoehtoihin sijoituskohteisiin. On tärkeää, että sijoittaja ymmärtää tuoton määräytymistavan oikein, ettei hänelle jää virheellistä käsitystä mahdollisen tuoton määräytymisestä.</p> <p>Ylikurssiriski: Mikäli lainaa merkitään tai maksetaan ylikurssiin, tarkoittaa tämä sitä, että sijoittaja maksaa lainan nimellisarvoa suuremman rahasumman. Mikäli maksettavaa tuottoa ei muodostu, sijoittaja voi tällöin menettää maksamansa ylikurssin osittain tai kokonaan. Ylikurssiriskin suuruus riippuu maksetun ylikurssin määrästä.</p> <p>Riski Lainan nimellisarvon menettämisestä: On mahdollista, että Kohde-etuuden arvonkehitys voi johtaa siihen, että sijoittaja menettää Lainan nimellisarvon kokonaan tai osan siitä.</p> <p>Korkoriski: Yleinen korkotason nousu laskee Lainan jälkimarkkina-arvoa. Lisäksi jäljellä olevan laina-ajan pituudella on vaikutusta siihen, kuinka suuri vaikutus korkotason muutoksilla on Lainan jälkimarkkina-arvoon. Mitä pidempi laina-aika, sitä suurempi vaikutus korkotason muutoksella on Lainan jälkimarkkina-arvoon.</p>
------	--	--

Jälkimarkkinariski: On mahdollista, ettei Lainalle muodostu laina-aikana jatkuvaa päivittäistä jälkimarkkinaa ja mikäli sijoittaja haluaa myydä sijoituksensa ennen Lainan eräpäivää, voi velkakirjan senhetkinen markkinahinta olla sijoitettua pääomaa matalampi tai korkeampi, mikä vaikuttaa Lainasta saatavaan lopulliseen tuottoon..

Ennenaikainen takaisinmaksu: Jos Laina maksetaan ennenaikaisesti takaisin ennen sovittua takaisinmaksupäivää Suojausinstrumentissa tapahtuneen muutoksen vuoksi, Liikkeeseenlaskija maksaa sijoittajille Liikkeeseenlaskijan hyvän markkinatavan mukaisesti määrittelemän Lainalla Suojausinstrumentin muutoshetkellä olevan markkina-arvon, joka voi olla yli tai alle Lainan nimellisarvon. Sijoittajalla tai Liikkeeseenlaskijalla voi myös Lainakohtaisissa Ehdossa mainituin tavoin olla oikeus vaatia Lainan ennenaikaista takaisinmaksua, jolloin sijoittaja ei välttämättä saa Lainalle alkuperäistä tuottoa tai nimellisarvoa takaisin kokonaisuudessaan.

Laskenta-asiamiehen tekemät muutokset: Liikkeeseenlaskija saattaa joutua tekemään markkinahäiriön seurauksena muutoksia Lainan ehtoihin, jotta Lainan tuotto voidaan määritellä, tai laskemaan hyvityksen ennen muutosta voimassa olleiden arvojen perusteella. Jos lainaehtojen muutoksilla ei Laskenta-asiamiehen arvion mukaan saada aikaiseksi kohtuullista tulosta, Laskenta-asiamiehellä on oikeus korvata Kohde-etuus yhdellä tai useammalla uudella korvaavalla Kohde-etuudella.

Liikkeeseenlaskun peruuttaminen: Liikkeeseenlaskijalla voi Lainakohtaisten ehtojen mukaan olla oikeus peruuttaa liikkeeseenlasku markkinatilanteen muuttuessa, merkintävilkkauden jäädessä alhaiseksi tai jos tapahtuu jotain sellaista, mikä Liikkeeseenlaskijan harkinnan mukaan voi vaarantaa järjestelynnön onnistumisen.

Suojausriski: Liikkeeseenlaskija tai suojausvastapuoli voi liikkeeseenlaskupäivänä tai sitä ennen suojautua markkinariskiltä. Markkinariskiltä suojautuminen voi vaikuttaa kohde-etuuden hintaan ja asiakkaan saamaan tuottoon.

Likviditeettiriski: Jos kyseessä on hyvin monimutkainen tuote tai markkinaolosuhteet ovat poikkeukselliset, lainaa voi olla vaikeaa tai mahdotonta myydä.

Lainoihin liittyvät erityiset riskit

Erityinen markkinariski liittyen Osakesidonnaisiin lainoihin

Sijoittajalle maksettava hyvitys määräytyy Kohde-etuuden arvonmuutoksen perusteella. Sijoittajan on huomioitava, että hyvityksen laskenta perustuu laskennalliseen pääomaan, joka voi lainasta riippuen olla yhtä suuri, suurempi tai pienempi kuin nimellisarvo. Lainan tuoton kertyminen voi olla rajattu erityiseen ennenaikaiseen takaisinmaksuun, jolloin lainalle ei kerry tuottoa alkuperäisen laina-ajan loppuun asti. Sijoittajan on huomioitava, että myös takaisinmaksettavan nimellisarvon määrä voi riippua Kohde-etuuden arvonmuutoksesta kerrottuna mahdollisella Palautuskertoimella, joka voi olla suuruudeltaan yhtä suuri, suurempi tai pienempi kuin 1.

Osakesidonnaisiin lainoihin liittyy riski markkinahäiriön tapahtumisesta.

		Lainaehtoihin voidaan tehdä myös lainaehtojen korjauksia osakkeeseen liittyvän järjestelyn tai toimenpiteen vuoksi. Mikäli lainaehtojen korjauksilla ei johda taloudellisesti järkevään tai kohtuulliseen lopputulokseen, Liikkeeseenlaskija maksaa lainan ennaikaisesti takaisin.
D.6.	Varoitus	Lainan tuottorakenne on monimutkainen ja on mahdollista, että kohde-etuuden kehitys on sellainen, että sijoittaja menettää sijoittamansa pääoman ja mahdollisen tuoton kokonaan tai osittain.

Jakso E - Tarjous		
E.2.b.	Varojen käyttö	Liikkeeseenlaskut ovat osa pankin varainhankintaa.
E.3.	Kuvaus tarjousehdoista	<p>Liikkeeseenlaskupäivä: 8.10.2013 Merkintäaika: 24.9.2013 – 4.10.2013 Merkintäpaikka: Pohjola Pankki Oyj:n Pohjola Markets Liikkeeseenlaskun luonne: Yksittäinen laina Velkakirjojen toimitus: Ei sovellu Lainan pääoma: 1.310.000 euroa Velkakirjan nimellisarvo, litterointi, yksikkökoko: 1.000 euroa Velkakirjojen määrä: 1310 Vähimmäismerkintä: 5.000 euroa Merkintäkurssi: Vaihtuva, noin 100 Merkintähinta: Ei Merkintöjen maksuaika: Merkintä on maksettava kokonaisuudessaan viimeistään Liikkeeseenlaskupäivänä merkinnän yhteydessä ilmoitettavalla tavalla. Päätökset ja valtuudet, jonka nojalla Laina lasketaan liikkeelle: Pohjolan hallituksen 13.12.2012 antama valtuutus, jonka mukaisesti Lainan liikkeeseenlaskusta on tehty päätös 19.9.2013. Menettely lainan yli- ja alimerkintätilanteessa, liikkeeseenlaskun keskeyttäminen, peruuttaminen, merkintäajan pidentäminen: Liikkeeseenlaskijalla on oikeus osittain tai kokonaisuudessaan hyväksyä tai hylätä sijoittajien tekemät merkinnät. Pohjola voi yli- tai alimerkintätilanteessa päättää toimenpiteistä, kuten mahdollisista merkintöjen pienentämisistä, Lainan määrän korottamisesta tai alentamisesta, merkintäajan jatkamisesta tai Lainan merkinnän keskeyttämisestä. Merkintää ei voida kuitenkaan keskeyttää ensimmäisen päivän aikana. Lainan nimellisarvoksi tulee määrä, joka vahvistetaan viimeistään Liikkeeseenlaskupäivänä. Pohjolalla on oikeus keskeyttää tai lyhentää yksittäisen Lainan merkintäaika ilmoittamalla siitä internet-osoitteessa www.op.fi. Merkintäsitoumukset: Ei</p>
E.4.	Kuvaus kaikista liikkeeseenlaskuun /tarjoukseen liittyvistä olennaisista intresseistä, mukaan lukien eturistiriidat	Liikkeeseenlaskijan tietojen mukaan ei ole liikkeeseenlaskuihin liittyviä olennaisia intressiristiriitoja.
E.7.	Arvioidut kustannukset, jotka liikkeeseenlaskija tai tarjoaja veloittaa sijoittajalta	Liikkeeseenlaskijalla on oikeus veloittaa merkintäpalkkio tehdystä merkinnästä ja säilytyspalkkio arvo-osuuksien säilytyksestä.